Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Veronika Turková

Dohoda o vině a trestu a prohlášení viny a jejich užití v praxi

Diplomová práce

Olomouc 2025

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Dohoda o vině a trestu a prohlášení viny a jejich užití v praxi“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 18. června 2025

……

Veronika Turková

Poděkování

Tímto bych ráda srdečně poděkovala své vedoucí diplomové práce JUDr. Bronislavě Coufalové, Ph.D., za její ochotu při vedení mé práce, cenné připomínky, její vstřícný přístup a komunikaci.

Obsah

Seznam použitých zkratek **6**

Úvod **7**

1. Odklony v trestním řízení a dohoda o vině a trestu **8**

1.1. Pojem a účel odklonů v trestním řízení 8

1.2. Problematika zařazení dohody o vině a trestu mezi odklony 9

1.3. Vztah základních zásad k odklonům v trestním řízení 11

1.4. Restorativní justice a odklony v trestním řízení 16

2. Historické souvislosti **18**

2.1. První projevy institutu v zahraničí 18

2.2. Zavedení institutu dohoda o vině a trestu na území České republiky 19

3. Dohoda o vině a trestu **21**

3.1. Právní úprava 21

3.1.1. Novela z roku 2020 22

3.2. Proces sjednávání dohody o vině a trestu 22

3.2.1. Sjednávání v přípravné řízení 23

3.2.2. Sjednávání při předběžném projednání obžaloby/po přednesení obžaloby 25

3.2.3. Sjednávání v hlavním líčení 27

3.3. Odstoupení od sjednané dohody 30

3.4. Řízení před soudem 31

3.4.1. Předběžné projednání návrhu 31

3.4.2. Odmítnutí návrhu 32

3.4.3. Nařízení veřejného zasedání 32

3.5. Opravné prostředky 35

3.6. Ukládání trestů 37

3.7. Náhrada škody 38

4. Prohlášení viny **40**

4.1. Problematické aspekty prohlášení viny 41

4.2. Prohlášení viny v hlavním líčení 43

4.2.1. Důvody pro nepřijetí prohlášení viny 44

4.3. Následky prohlášení viny 46

4.3.1. Omezení dokazování 46

4.3.2. Nemožnost podat odvolání 46

4.3.3. Uložení trestu 47

Závěr **49**
Seznam použitých zdrojů **51**
Abstrakt **55**
Abstract **56**

Seznam použitých zkratek

TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
LZPS	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
OČTŘ	orgány činné v trestní řízení
ZSM	zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže
SZ	státní zástupce
DOVT	dohoda o vině a trestu
Novela	Novela č. 333/2020 Sb.
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
NS	Nejvyšší soud

Úvod

Téma této diplomové práce se zaměřuje na dohodu o vině a trestu a prohlášení viny, což jsou instituty, které v českém trestním řízení získávají stále větší pozornost. Rozhodla jsem se pro toto téma nejen z důvodu mého zájmu o trestní právo, ale také proto, že představuje významný pokrok směrem k efektivnějšímu a rychlejšímu řešení trestních věcí, avšak zároveň vyvolávají množství otázek a výzev, které je třeba podrobně zkoumat.

Institut dohody o vině a trestu (dále jen "DOVT") byl do českého právního řádu zaveden zákonem č. 193/2012 Sb., s účinností od 1. září 2012, s jeho cílem především zjednodušit a urychlit trestní řízení. Přestože se očekávalo, že DOVT významně přispěje ke snížení zátěže soudů, jeho aplikace zůstávala po dlouhou dobu omezená. Situace se začala měnit s přijetím Novely, která nabyla účinnosti 1. října 2020 a přinesla podstatné změny v právní úpravě tohoto institutu. Spolu s tímto ním byl zaveden i institut prohlášení viny, jenž má podobný cíl - zrychlit trestní řízení, avšak za odlišných podmínek.

Tato práce si klade za cíl analyzovat oba zmíněné instituty, jejich právní úpravu a jejich dopad na trestní řízení. Zaměřím se na proces sjednávání a schvalování DOVT, její právní podmínky, vztah k odklonům a základním zásadám trestního řízení, stejně jako na problematické aspekty těchto institutů.

Významnou součástí práce bude rovněž zhodnocení vlivu změn zavedených Novelou a jejich efektivity v praxi. Součástí zkoumání bude také postavení poškozeného v rámci obou institutů a možnosti sankcionování při jejich využití.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitola pojednává o konceptu odklonů v trestním řízení, základních zásad a jejich vztahu k DOVT. Druhá kapitola zkoumá historické souvislosti a okolnosti zavedení DOVT a prohlášení viny do českého právního řádu. Třetí kapitola nabízí podrobnou analýzu DOVT, od jejího sjednávání až po její schválení soudem, a věnuje se také otázce náhrady škody a specifikům ukládání trestů. Čtvrtá kapitola je věnována institutu prohlášení viny, jeho zařazení do právního řádu, podmínky jeho využití a dopady trestní řízení.

Hlavní výzkumné otázky této práce zahrnují:

1. V jakém časovém rozmezí v rámci trestního řízení je možné uzavřít dohodu o vině a trestu a jak se k tomuto staví Metodika státního zastupitelství?
2. Kdy by měl obviněný uzavřít dohodu o vině a trestu a kdy by ho obhájce měl od takové možnosti spíše odrazovat?
3. Je správně, aby byla dle Metodiky přisuzována vyšší váha okamžiku, kdy obviněný požádá o dohodu o vině a trestu?

1. Odklony v trestním řízení a dohoda o vině a trestu

1.1. Pojem a účel odklonů v trestním řízení

Tento institut je speciální subkategorií tzv. zvláštních způsobů řízení, která jsou upravena v hlavě dvanácté TŘ, konkrétně v ustanoveních (§ 290 - § 314s TŘ).[1] Zvláštní způsoby řízení představují speciální právní úpravu, která má přednost před obecnými procesními pravidly. Pokud však určitý aspekt není touto hlavou specificky řešen, použijí se i na zvláštní řízení obecná ustanovení TŘ, a to přiměřeně.[2]

Tyto instituty umožňují vyřešit danou věc mimo hlavní líčení a umožnit vydání rozhodnutí v tzv. zkráceném řízení bez nutnosti konat klasické trestní řízení, což umožňuje větší hospodárnost, rychlejší vyřešení věci a odebrání velkého množství případů OČTŘ, což je Jelínkem považováno za nejdůležitější společný znak odklonů v trestním řízení.[3]

Takový postup je Šámalem považován za efektivnější výkon justice, neboť s takovým postupem se můžeme setkat zejména u typově ne zcela závažných trestných činů, kterých se dopustili osoby, které doposud nebyly trestně stíhány, čímž dochází k tomu, že celý proces je vůči takovým osobám mnohem méně zatěžující v porovnání s klasickým trestním řízením. Vyřešení celé věci se mimo jiné nabízí také v situacích, kdy se nevyžaduje, aby soud rozhodl na základě projednání v hlavním líčení.[4]

S výše uvedeným koresponduje i názor doc. Ščerby, dle něhož jedním z hlavních trendů v moderním trestním právu je snaha racionalizovat trestní spravedlnost tím, že se část trestních věcí řeší ještě před zahájením soudního procesu. Tento přístup má za cíl snížit zatížení soudů, zkrátit dobu řízení a snížit náklady. Racionalizace se přitom opírá o dva hlavní pilíře: jedním je možnost soudu rozhodnout o vině a trestu prostřednictvím trestního příkazu, a druhým je zavedení tzv. odklonů.[5]

Pojem odklon v trestním řízení není zákonem definován, avšak z literatury vyplývá několik definic, které se vzájemně v určitých aspektech shodují, avšak v některých si zcela odporují. Prof. Jelínkem je pojem považován za mnohovýznamový[6], když v právních kruzích ohledně tohoto pojmu nedošlo ke shodě a pojem je možné vymezit jak v širším, tak v užším smyslu.

---

[1] Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
[2] CÍSAŘOVÁ, Dagmar; FENYK, Jaroslav; GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 717.
[3] JELÍNEK Jiří. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 792.
[4] ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 729.
[5] ŠČERBA, Filip. Odklon jako sankční opatření. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 2.
[6] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*…s. 792.

Do širšího pojetí odklonů lze zahrnout například podmíněné zastavení trestního stíhání, trestní příkaz nebo dohodu o vině a trestu. V tomto kontextu jsou odklony chápány jako alternativní způsoby řešení trestních věcí, jejichž cílem je zjednodušit a urychlit trestní řízení, a to bez potřeby konat hlavní líčení. Znamená to tedy, že trestní řízení neprobíhá podle standartních postupů, protože v rámci odsuzujícího rozsudku není vyslovena vina a uložena sankce, ale dojde k vyřízení věci jiným způsobem, zejména tak, že je trestní řízení zastaveno, což je prof. Jelínkem považováno za druhý specifický rys zvláštních řízení trestních, tedy kromě řízení o schválení DOVT.[7] Oproti tomu chápaní odklonu v užším smyslu plní několik funkcí. Kromě zjednodušení a zkrácení trestního řízení podporují redukci trestního postihu, kdy je v některých případech obviněný potrestán mírněji, aniž by byl formálně uznán vinným. Snižují stigmatizaci a usnadňují rychlé odčinění škod, což pomáhá poškozeným dosáhnout náhrady. Odklony, včetně narovnání, jsou klíčovým prvkem restorativní justice, která se zaměřuje nejen na potrestání pachatele, ale i na zmírnění konfliktu mezi pachatelem a poškozeným.[8]

1.2. Problematika zařazení dohody o vině a trestu mezi odklony

De lege lata je možné pod pojem odklon v českém trestním právu zařadit trestní příkaz, narovnání, podmíněné zastavení trestního stíhání, DOVT a také odstoupení od trestního stíhání mladistvého, podmíněné odložení návrhu na potrestání.[9]

Pojem odklon není v české nauce dosud definován a názory o jednotlivých znacích, resp. kategorizaci se u jednotlivých autorů mohou lišit. Tyto odlišnosti v rámci identifikace znaků odklonů poté mohou mít za následek i to, že různí autoři pod tento pojem některé typy odklonů zařazují a jiní nikoliv.

Odklony v trestním řízení sdílí dle J. Provazníka následující znaky:

a) Na vyřízení věci tímto způsobem není nárok – znamená to tedy, že aplikace odklonu není automatická a nezáleží pouze na jedné straně. Je zde vyžadován souhlas jak obviněného, tak OČTŘ a většinou i poškozeného.

b) Definitivní vyřízení věci – v případě, že dojde k úspěšnému využití odklonu, pak vzniká rei iudicatae a brání budoucímu projednání téže věci proti též osobě.

c) Zapojení stran - na rozdíl od běžného procesu je u odklonů požadována větší aktivita obviněného, který musí spolupracovat, ať už aktivně, například tím, že splní určité podmínky, nebo pasivně, například tím, že nebude bránit specifickým postupům. Tato spolupráce vychází ze

[7] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 792.
[8] CÍSAŘOVÁ, Dagmar; FENYK, Jaroslav; GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní.* 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 718 – 719.
[9] ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní.* Vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 730.

souhlasu obviněného s odklonem, což přirozeně zvyšuje míru kooperace na obou stranách, tedy obviněného i OČTŘ.

d) Zjednodušení a urychlení řízení - Odklony mají za cíl efektivnější a hospodárnější průběh trestního řízení, zejména v méně závažných případech.[10]

Na základě těchto kritérií je poté možné dělit odklony na stricto sensu a largo sensu. Pod pojem largo sensu spadají všechny typy řízení, které naplňují znaky a) – d), bez nutnosti naplnění dalších znaků. Z tohoto důvodu lze pod odklony zařadit mimo jiné i trestní příkaz a DOVT. Naopak v případě odklonů stricto sensu nestačí pouze naplnění uvedených znaků, ale k těmto musí přistoupit ještě další znaky. Mezi ně patří skutečnost, že řízení končí bez výslovného bez formálního uznání viny obviněného a bez uložení trestu, čímž se snižuje riziko stigmatizace pachatele. Dalším rysem je, že výsledky řízení zohledňují potřeby obou stran, tedy obviněného i poškozeného, přičemž prioritou jsou zájmy poškozeného. Odklony jsou zároveň využitelné jen u méně závažných trestných činů. Posuzování jejich závažnosti závisí na druhu činu, jeho následcích a často také na výši škody, která byla způsobena.

Dle J. Provazníka pak tedy pod pojetí stricto sensu nemůže spadat trestní příkaz a DOVT, neboť způsob ukončení trestního řízení je vynesení odsuzujícího rozsudku, což odporuje požadavku formálního uznání viny. A dále pak použití DOVT není omezeno pouze na méně závažné trestné činy. Nicméně přestože DOVT nespadá dle Provazníka pod odklony stricto sensu, patří do kategorie odklonů, protože její uplatnění není automatické – závisí na dobrovolné dohodě mezi obviněným, SZ a soudem, přičemž žádná ze stran nemá nárok tuto DOVT vynutit.[11]

Byť tedy institut DOVT nenaplňuje některé výše zmíněné znaky, pak je nutné ho i tak považovat za odklon, a tedy i prvek restorativní justice, a to i z důvodu, že poškozený má právo účastnit se sjednávání DOVT. Tento závěr je prosazován i doc. Ščerbou[12]

Opačný názor má například Sotolář, který DOVT za odklon nepovažuje z toho důvodu, že chápání trestního příkazu a DOVT jako odklonů od standardního trestního řízení je v rozporu s principy restorativní justice. Restorativní spravedlnost se zaměřuje na nápravu škod a obnovení vztahů mezi pachatelem a poškozeným, zatímco trestní příkaz i DOVT vedou vždy k udělení trestu. Tyto instituty tedy více odpovídají tradičnímu modelu trestní spravedlnosti zaměřenému na potrestání než na alternativní řešení bez uložení trestu.[13]

---

[10] PROVAZNÍK, Jan. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. *Trestněprávní revue*, Praha: C. H. Beck, 2016, roč. 14, č. 4, s. 79-85.
[11] tamtéž
[12] ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 19.
[13] SOTOLÁŘ, Alexandr; PÚRY, František; ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 16.

Odklony v českém trestním právu zahrnují několik institutů, jako trestní příkaz, podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání či DOVT. Někteří autoři však zařazení DOVT zpochybňují, neboť postrádá některé znaky odklonů. Myslím si však, že přestože DOVT nesplňuje některé znaky odklonů stricto sensu, má být považována za odklon a součást restorativní justice, protože se opírá o dobrovolnou DOVT mezi stranami, zrychluje trestní řízení.

Nicméně by však nemělo docházet k tomu, že by si tímto postupem OČTŘ zjednodušovali svou práci tím, že budou veškeré trestní věci řešit formou odklonu, byť by pro to nebyly naplněny podmínky. OČTŘ by tedy vždy měli přihlédnout k závažnosti spáchaného trestného činu a osobě pachatele a posoudit, zda účelu trestního řízení již bylo dosaženo tím, že se proti osobě obviněného vedlo trestní stíhání.

Pro účely této práce se zaměřím institut DOVT a prohlášení viny, o nichž bude pojednáno v následujících kapitolách.

1.3. Vztah základních zásad k odklonům v trestním řízení

Základními zásadami se rozumí určité vůdčí právní principy, které ovlivňují celé trestní řízení a mají velký význam zejména při aplikaci jednotlivých trestních ustanovení a dále mohou být určitým vodítkem pro zákonodárce při tvorbě nových právních předpisů. Odklony však přináší změnu v uplatňování těchto zásad. V některých případech mohou být tyto zásady buď zcela vyloučeny, nebo aplikovány pouze částečně či s určitými změnami, nicméně umožňují jednodušší a rychlejší vyřešení věci.

Okolnost, že trestní věc může být pomocí odklonů vyřešena zejména mimo hlavní líčení, mimo jiné koresponduje s jednou z nejdůležitějších zásad trestního řízení a to zásadou rychlosti trestního řízení. Tato zásada je definována v ustanovení § 2 odst. 4, věta druhá TŘ, když je zde stanoveno, že OČTŘ jsou povinny projednávat trestní věci s největším urychlením a bez zbytečných průtahů.[14] Z komentářové literatury nicméně plyne, že zrychlení nesmí být na úkor důkladného prošetření a spravedlivého posouzení.[15] Pokud by se kladl důraz pouze na rychlost, mohlo by to vést k porušení jiných aspektů práva na spravedlivý proces, jako je například právo na dostatečný čas k přípravě obhajoby, které je zakotveno v čl. 6 odst. 3 písm. b) Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a rovněž v čl. 40 odst. 3 LZPS.[16]

Požadavek na rychlé řízení bez zbytečných průtahů vychází z čl. 38 odst. 2 LZPS (a obdobně z čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech), v němž je zakotveno právo na projednání věci

[14] § 2 odst. 4 TŘ
[15] ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. I*, § 1-156. 7. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013.
[16] KMEC, J. Právo na přiměřenou délku trestního řízení v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. *Trestněprávní revue*, 2004, roč. 3, č. 5, s. 133.

bez zbytečných průtahů.[17] Nezbytnost rychlosti trestního řízení byla výrazně posílena novelou č. 292/1993 Sb., zejména v oblasti přípravného řízení (§ 160 a násl.), rozsahu dokazování (§ 89 odst. 2), zavedením institutů odklonů - podmíněného zastavení trestního stíhání (§ 307 a násl.), obnovením možnosti vydání trestního příkazu (§ 314g a násl.) a rozšířením možností řízení před samosoudcem (§ 314a a násl.).[18] Dalším významným institutem, který byl zaveden do TŘ novelou č. 193/2012 Sb., je právě DOVT, o níž bude podrobněji pojednáno později.

Další důležitou zásadou je presumpce neviny. Z ustanovení § 2 odst. 2 TŘ plyne, dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.[19] Tato zásada patří k právu na spravedlivý proces, což vyplývá i z čl. 40 odst. 2 LZSP, neboť nelze předpokládat vinu osoby, která je pouze stíhána. S tímto se v dnešní době však často dostává do rozporu právo na informace, když nerespektování presumpce neviny může mít velký vliv na čest a dobrou pověst člověka, v případě, že trestní řízení je nevhodně medializováno.[20]

Na základě analýzy rozdílu odklonů od běžného trestního řízení lze říci, že hlavní rozdíl mezi odklony a tresty spočívá v tom, že odklony jsou aplikovány před vynesením rozsudku a nejsou formálně považovány za tresty. Presumpce neviny tedy zůstává neporušena, pokud obviněný udělí souhlas s odklonem dobrovolně. Tento souhlas znamená, že se obviněný podvoluje omezením nebo povinnostem vyplývajícím z rozhodnutí o odklonu a současně se vzdává práva na soudní projednání před nezávislým a nestranným soudem, jak to vyžaduje čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP). Důležité je, aby byl tento souhlas obviněným udělen zcela dobrovolně, bez jakéhokoliv nátlaku, což platí i pro případné doznání ke spáchání trestného činu, které je často podmínkou aplikace odklonu. Po aplikaci odklonu je princip presumpce neviny stále respektován. Pokud je odklon spojen s ukončením trestního stíhání, nejde o odsuzující rozsudek. V případě odklonu s podmíněným charakterem, např. stanovení zkušební doby, toto rozhodnutí rovněž nesmí předjímat vinu. Jestliže se obviněný ve zkušební době neosvědčí a trestní stíhání pokračuje, je nezbytné, aby OČTŘ plně respektovaly presumpci neviny.[21]

Nicméně dle mého názoru je presumpce neviny nejméně prolomena právě v rámci schválení DOVT. Dle prof. Jelínka je nutné odlišovat vyslovení viny a prohlášení o spáchání skutku, neboť v rámci DOVT není vyžadováno, aby obviněný svou vinu vyslovil, postačí, když prohlásí, že skutek

[17] Čl. 36 odst. 2 LZPS
[18] ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. I*, § 1-156. 7. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013.
[19] § 2 odst. 2 TŘ
[20] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 136-138.
[21] ŠČERBA, Filip. Odklon jako sankční opatření. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 2.

spáchal, když toto prohlášení je poté potvrzeno soudem v rámci odsuzujícího rozsudku, přičemž od tohoto okamžiku již zásada presumpce neviny neplatí.[22]

Odklony také často znamenají výjimky ze zásady legality, která je projevem zásady oficiality a má svůj podklad v ustanovení § 2 odst. 3 TŘ, která stanoví, že SZ je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon, přímo použitelný předpis Evropské unie nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak. Tato zásada navazuje na princip oficiality, která znamená, že OČTŘ mají povinnost činit určité úkony, jakmile jsou pro ně splněny podmínky, bez nutnosti jakéhokoliv podnětu, nicméně zákon počítá i se součinností občanů, kteří mohou podávat trestní oznámení či předkládat návrhy na dokazování, to však nemůže vést k tomu, že OČTŘ budou nečinné, neboť platí, že veřejný zájem na postihování trestných činů a jejich pachatelů převažuje zájmy soukromých osob, což znamená, že OČTŘ mají právo provést určitý úkon i když si to tyto osoby nepřejí. Na rozdíl od zásady oficiality platí zásady legality zejména v rané fázi trestního řízení. Jejím cílem je zajistit, aby každý zjištěný trestný čin byl řádně prošetřen a stíhán, bez ohledu na osobu pachatele či jiné faktory. OČTŘ nesmějí vybírat případy podle libosti a musí jednat rovnoměrně ve všech případech, čímž je zajištěna rovnost občanů před zákonem a předchází se svévolnému rozhodování státních orgánů.[23] Zákon tedy v určitých případech připouští výjimky ze shora uvedených zásad. Tyto výjimky lze rozdělit do tří kategorií, kdy první skupinou jsou případy, kdy trestné činy nesmí být stíhány, druhou kategorií je dočasné odložení trestního stíhání a třetí kategorií, do níž spadají odklony, jsou případy, kdy trestné činy mohou, ale nemusí být stíhány.[24] Na rozdíl od pojetí výjimek podle prof. Jelínka, jsou tyto v učebnici od prof. Císařové rozděleny pouze do dvou kategorií, které se shodují s kategoriemi prof. Jelínka, avšak pojímá dočasné odložení trestního stíhání jako zvláštní případ výjimky, nikoliv jako kategorii.[25] Tyto výjimky je tedy možné považovat jako projev zásady oportunity, která je opakem zásady legality.

Zásada oportunity, na rozdíl od zásady legality, umožňuje SZ rozhodnout, že pachatele nestíhá, ačkoliv jsou formálně splněny podmínky pro zahájení trestního stíhání, pokud to z důvodu neúčelnosti či jiných okolností nepovažuje za vhodné. V českém právu tato zásada obecně neplatí, ale objevují se její prvky, které jsou zřejmé například v rámci odklonů od trestního řízení. Pronikání této zásady do právního řádu se neděje pouze u nás, ale i v dalších evropských zemích, kde se prosazují postupy usnadňující řízení, například formou DOVT mezi žalobcem a obviněným.

---

[22] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 142.
[23] ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní.* Vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 100-103.
[24] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 145-146.
[25] CÍSAŘOVÁ, Dagmar; FENYK, Jaroslav; GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní.* 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 78.

Přestože se jedná o efektivní způsob zjednodušení trestních procesů, někteří kritici varují, že rozšiřování oportunity může ohrozit principy právního státu. V anglosaských zemích je zásada oportunity rozvinutější a zahrnuje postupy, jako je plea bargaining, kdy prokurátor uzavírá DOVT s obžalovanými výměnou za jejich přiznání či spolupráci. To vedlo i k vytvoření institutu korunních svědků, kteří v rámci dohod pomáhají usvědčit své spolupachatele, často při potírání organizované kriminality. Tento model se v posledních letech uplatňuje i v některých zemích kontinentální Evropy, včetně Slovenska, Itálie a Německa, kde však čelí různým kritikám. V českém právním systému byl tento institut zaveden po velkých diskuzích proveden novelami TŘ č. 41/2009 Sb. a č. 193/2012 Sb., jakožto institut spolupracujícího obviněného, jehož postavení má specifické procesní i hmotněprávní důsledky, například mírnější trest či možnost upuštění od potrestání.[26]

Neméně podstatnou je i zásada vyhledávací, která vychází z ustanovení § 2 odst. 5 TŘ, jež říká, že OČTŘ musí při své práci postupovat v souladu se zákonem a zajistit, že všechny relevantní skutečnosti případu budou náležitě prošetřeny. I když se obviněný přizná, OČTŘ nadále zůstává povinností důkladně přezkoumat veškeré okolnosti případu.[27] Tato zásada má stejný základ a rysy jako zásada oficiality a je považována za její upřesnění pro účely důkazního řízení. Skutečnost, že OČTŘ mají povinnost vyhledávat a provádět důkazy je v určité míře omezeno v případě schválení DOVT. V tomto případě není skutkový stav, který je základem pro rozhodnutí soudu, zjišťován na základě důkazů vyhledaných těmito orgány, ale vzniká na základě DOVT mezi obviněným a SZ. Obviněný v rámci této DOVT přizná, že se dopustil daného skutku, za který je stíhán, což slouží jako základ pro soudní rozhodnutí.

Jako další důležitou výjimku je nutné uvést i institut prohlášení viny, jež byl do TŘ zaveden Novelou. Podle ustanovení § 206c má obžalovaný možnost prohlásit svou vinu za trestný čin nebo za konkrétní skutky uvedené v obžalobě a zároveň souhlasit s právním hodnocením těchto skutků. Jakmile soud toto přiznání přijme, důkazy ohledně přiznaných skutků už nemusí být dále prováděny, čímž se dokazování omezí jen na zbývající otázky. Prohlášení o vině také nelze napadnout opravným prostředkem. Ačkoli má soud právo takové prohlášení nepřijmout, v praxi se očekává, že soudy budou prohlášení častěji přijímat, neboť to zjednodušuje a urychluje soudní řízení, byť obviněný, jakožto laik je povinen akceptovat kvalifikaci skutku, čímž se předpokládá správnost kvalifikace uvedené v obžalobě.[28] Tato okolnost tedy může být poněkud problematická, protože obviněný nedisponuje právními znalostmi, tudíž by měl být náležitě poučen o následcích jeho prohlášení.

---

[26] ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní.* Vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 103-104

[27] § 2 odst. 5 TŘ

[28] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021, s. 159-162.

S předchozí uvedenou zásadou do jisté míry souvisí i zásada volného hodnocení důkazů, neboť bez této by nemohlo dojít k naplnění zásady vyhledávací, tedy ke zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

Zásada volného hodnocení důkazů, uvedená v § 2 odst. 6 TŘ, stanoví, že OČTŘ musí hodnotit důkazy podle vlastního uvážení, založeného na důkladném a logickém zhodnocení všech okolností případu. Tento proces zohledňuje každý důkaz jak jednotlivě, tak ve vzájemném kontextu s ostatními důkazy. Zákon nepředepisuje, jakou váhu má být jednotlivým důkazům přisouzena, ani nestanovuje pevná pravidla pro míru důkazů potřebných k prokázání určité skutečnosti. I přesto existují výjimky, kdy zákon vyžaduje použití konkrétního důkazu (např. u duševního stavu obviněného) nebo zakazuje využití nezákonně získaných důkazů. Důležité je, že hodnocení důkazů nesmí být svévolné, ale musí být logicky odůvodněno. Při odůvodnění rozhodnutí musí tedy soud jasně vysvětlit, na jakých důkazech své závěry postavil, jak posoudil případné rozpory mezi důkazy a jak se vypořádal s argumenty obhajoby.[29] Povinnost odůvodnit své rozhodnutí však soud nemá opět v případě DOVT, neboť v rámci tohoto institutu neprobíhá klasické dokazování,[30] protože jak již bylo shora uvedeno, podkladem pro soudní rozhodnutí je prohlášení, že obviněný skutek, pro nějž je trestně stíhán, spáchal.

Poslední a zcela zásadní zásadou pro trestní řízení je zásada materiální pravdy, která je uvedena v ustanovení § 2 odst. 5 věta první TŘ, dle něhož OČTŘ postupují za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

Rozsah dokazování by měl během procesu růst, přičemž hlavní líčení by mělo být těžištěm dokazování, často většího rozsahu než v přípravném řízení. Novelou však došlo k zavedení institutů prohlášení viny a DOVT, které poměrně vybočují ze zásady materiální pravdy. Tyto instituty poměrně oslabují zásadu materiální pravdy, protože dokazování není prováděno, pokud je DOVT uzavřena. Podobně u institutu prohlášení viny soud nemusí provádět další dokazování, pokud obviněny prohlásí vinu. Zákon ale obsahuje pojistky, které soudům umožňují odmítnout DOVT o vině, či nepřijmou prohlášení viny, pokud není v souladu se zjištěným skutkovým stavem a mělo by tím dojít k porušení práv obviněného.[31]

Zásady jsou tedy základní principy, které ovlivňují trestní řízení a mají vliv na zajištění spravedlivého procesu. Odklony však mohou znamenat určité výjimky, neboť projev některých zásad mohou omezovat a užití některých zcela vyloučit. Odklony umožňují efektivní řešení

---

[29] ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 119-121.
[30] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 167.
[31] MULÁK, Jiří, PROVAZNÍK, Jan. Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 11, s. 39.

trestních případů, ale je nutné, aby byly používány, tak aby nedošlo k porušení základních práv obviněného a spravedlivého procesu.

1.4. Restorativní justice a odklony v trestním řízení

Odklony v trestním řízení můžeme zařadit mezi tzv. instituty, jež představují racionalizaci trestní justice, které mají za úkol rychleji a efektivněji vyřídit trestní věci, a to zejména v „předrozsudkovém" stádiu.[32] Účelem tohoto znaku odklonů v trestním řízení by mělo být zejména zvýšení kvality trestního řízení, neboť snížení míry postihovaných spáchaných trestných činů může za určitých okolností vést ke snížení kriminality, kdežto pokud bychom se uchýlili k přílišné represi, mohlo by to kriminalitu spíše zvýšit.[33]

V průběhu posledních několika desítek let se právní obec odklání o tzv. represivní justice a daleko více se přiklání ke koncepci tzv. restorativní justice, která umožnila zavádění alternativních trestů, jejichž účelem je spíše obnovení poměrů mezi pachatelem a poškozeným, nikoliv trestní represe. Tento koncept mimo jiné umožňuje nápravu pachatelů v jejich přirozeném prostředí.[34]

V tomto přístupu ustupuje zájem na samotném potrestání pachatele do pozadí a naopak se klade větší důraz na aktivní účast obětí trestných činů v řízení. Větší pozornost je věnována jejich právům a snaze o náhradu škody, kterou utrpěly. Pachatelé mají usnadněnou možnost převzít odpovědnost za své činy, napravit způsobené škody a poskytnout obětem náležité zadostiučinění.[35] Tento názor koresponduje i s názorem zakladatele novodobého pojetí restorativní justice Howarda Zehra, který to popisuje jako proces, který „v maximální možné míře zapojuje všechny, kterých se daná činnost dotkla a o maximální možnou míru uzdravení a obnovu trestným činem narušených vztahů…"[36]

Z důvodu narovnání vztahů mezi osobou, která spáchala trestný čin a poškozeným, resp. obětí se do řízení v rámci odklonů často zapojují mediátoři.[37] Mediátoři u nás pracují pod Probační a mediační službou, zajišťují důležitou úlohu při usnadnění komunikace mezi obviněnými a oběťmi trestných činů. Jejich cílem je pomoci dosáhnout dohod o náhradě škody a vyřešení konfliktů. Mediátoři musí mít potřebné vzdělání a zkušenosti, aby mohli efektivně vést mediační proces. Také mohou přispět v rámci podmíněného zastavení trestního stíhání tím, že zajistí dodržování

[32] LICHNOVSKÝ, František. Účel využívání odklonů v trestním řízení při postihu trestné činnosti. *Trestní právo*, 2015, č. 3, s. 1-2.
[33] ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 17 – 19.
[34] Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
[35] O restorativní justici [online]. [cit. 2024-10-2]. Dostupné online
[36] ZEHR, Howard. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Good Books. 2002. [s.l.]: Sdružení pro probaci a mediaci v justici., 2003. s. 26-27.
[37] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 793.

podmínek a povinností obviněného, čímž podporují jeho pozitivní změny během zkušební doby.[38] Dle doc. Ščerby se pak restorativní justice se zaměřuje na obnovu hodnot a sociálních vztahů, které byly narušeny trestným činem, a na snahu zmírnit konflikt mezi pachatelem a obětí. Za klíčovou pak považuje mediaci, která zahrnuje setkání obou stran za účasti neutrálního prostředníka. Toto setkání poskytuje poškozenému prostor k vyjádření, jaký dopad měl zločin na jeho život, a umožňuje klást pachatelovi otázky. Pachatel má možnost vyslechnout si následky svého činu, lépe jim porozumět, přijmout odpovědnost a případně se omluvit. Mediace tak pomáhá k dosažení DOVT o nápravě škody a usmíření mezi stranami.[39]

Podobný závěr o účelu odklonů přináší i prof. Šámal v rámci definice odklonu v Právnickém slovníku, podle něhož se odklony zaměřují na usmíření pachatele a obětí, kterým je poskytnuta možnost obnovit svou integritu a dosáhnout materiální náhrady škody. Tímto způsobem pachatelé mají příležitost k nápravě a zodpovědnosti za své činy, což podporuje jejich aktivní účast v procesu a pomáhá předejít recidivě, čímž se chrání společnost.[40]

Naopak v případě DOVT není role mediátorů zcela vyžadována, z důvodu, že tento proces je plně v kompetenci SZ, který je zodpovědný za sjednání DOVT, jak stanovuje ustanovení § 175a TŘ.[41]

---

[38] ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní.* Vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 730 – 731.
[39] ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě.* Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 26.
[40] ŠÁMAL, Pavel. In HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
[41] § 175a TŘ

2. Historické souvislosti

2.1. První projevy institutu v zahraničí

DOVT má své kořeny v angloamerickém právním systému, kde se vyvinula v reakci na potřeby trestního soudnictví. I když se přímo neobjevila v anglickém common law, historické precedenční praktiky jí částečně připravily cestu.

V raných obdobích angloamerického práva panovala spíše nedůvěra k přiznání viny, a soudy se často snažily taková přiznání odrazovat. V 17. století se ale v Anglii objevila určitá forma vyjednávání, která obsahovala mechanismy podobné dnešním DOVT. Obžalovaní například měli možnost vyhnout se přísnějším trestům, pokud se přiznali k méně závažnému přestupku nebo se zavázali k určitému chování. V některých případech se také používala praxe zvaná "approvement", kdy se obžalovaný přiznal ke zločinu a souhlasil s obviněním svých spolupachatelů, čímž si mohl zajistit mírnější trest. Tyto praktiky ale neměly standardizovanou formu dnešní DOVT a byly spíše výjimečné než pravidelné, neboť soudy i právníci se k ní stavěli spíše skepticky.

Až ve 20. století se stala DOVT zavedenou a široce využívanou součástí trestního procesu v USA, a její význam se ještě posílil s rostoucí složitostí a nákladností soudních řízení, neboť soudy čelily narůstajícímu počtu případů, zejména s nárůstem kriminality v rychle rostoucích městských oblastech. Tento tlak na efektivitu vedl soudce a žalobce k tomu, aby se více přikláněli k DOVT, což usnadňovalo uzavírání případů bez dlouhých soudních procesů.[42] Pravidla pro dohadovací řízení jsou v kompetenci jednotlivých států USA, ale díky precedentnímu právu se mezi nimi neobjevují zásadní rozdíly. Statistiky z roku 2001 ukazují, že v USA bylo až 94 % trestních případů vyřešeno prostřednictvím DOVT. Pro porovnání, v roce 1984 to bylo pouze 84 případů ze 100, což naznačuje, že tento způsob řešení je v posledních letech stále častější.[43] Postupně se různé formy „plea bargaining“ rozšířily i do dalších zemí s angloamerickým právním systémem, včetně Anglie, Walesu a Austrálie, kde se DOVT stala běžným mechanismem ukončování trestních věcí.[44] Například Newburn ve svém díle uvádí, že právě v těchto zemích často docházelo k tomu, že stát přímo obviněné nabádal k tomu, aby svou vinu přiznali a tím zrychlili trestní proces, což mělo za následek obrovský nárůst uzavřených dohod.[45]

---

[42] ALSCHULER, Albert W. *Plea Bargaining and Its History*. *Columbia Law Review* [online]. 1979, 79(1), 43 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na <https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2005&context=journal_articles>.

[43] FISHER, George. *Plea bargaining's triumph: a history of plea bargaining in America*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2003.

[44] ŠTĚPÁN, J. Některé rysy trestního řízení v Spojených státech. *Právo a zákonnost*, 1991, č. 5, s. 298.

[45] NEWBURN, Tim. *Criminology*. 3. New York: Routledge, 2017.

2.2. Zavedení institutu dohoda o vině a trestu na území České republiky

I když je plea bargain typickým prvkem angloamerického právního systému, zavedení DOVT do českého právního řádu není nijak překvapivé. V posledních desetiletích totiž pozorujeme pronikání prvků plea bargain i do kontinentálních právních systémů, v nichž se podobné instituty postupně zavádějí. Tento proces zatím probíhá bez výrazného zásahu Evropské unie, i když je možné vidět určitou podporu EU pro začleňování prvků DOVT do právních systémů jednotlivých evropských zemí.[46]

Uvádí se, že v zemích jako Německo a Francie byl rozvoj DOVT zpočátku omezen odlišným pohledem na koncept viny. V těchto státech bylo určování viny výhradně v kompetenci státu, a proto nemělo být založeno pouze na přiznání obžalovaného. Postupem času se však možnost přiznat vinu výměnou za mírnější trest stala přijatelnou i v těchto právních systémech.[47] Podobný problém nastal i v českém právním řádu, neboť český právní systém byl historicky ovlivněn inkvizičním procesem, což omezuje využitelnost tohoto institutu. Šabata a Růžička zároveň upozorňují na to, že české trestní řízení stále klade důraz na fázi přípravného řízení a zásadu legality. Nicméně poslední dobou nabývá na významu zásada oportunity, která dává SZ možnost rozhodnout, zda má smysl pokračovat v trestním stíhání či nikoliv. Tato zásada je klíčovým prvkem pro aplikaci DOVT. Nicméně zákonodárce, justice i veřejnost však stále vnímají stát jako hlavního aktéra, který by měl „vykonávat trestání." To je jedním z důvodů, proč je DOVT od svého vzniku kontroverzním tématem.[48]

Institut DOVT umožňuje SZ a obviněnému dohodnout se na způsobu ukončení trestního řízení, přičemž bere v potaz i zájmy poškozeného. DOVT je schvalována soudem, který ji však nemusí vždy přijmout. Obviněný se touto dohodou vzdává práva na plné projednání případu a dokazování viny výměnou za možnost mírnějšího trestu.

Hlavním důvodem zavedení DOVT, inspirované angloamerickým právním systémem, byla snaha zákonodárce zrychlit trestní řízení v případech, kde se strany shodují a preferují rychlé ukončení věci místo celého provedení soudního procesu s kompletním dokazováním. Zákonodárce považoval průtahy trestního řízení za jednu z hlavních slabin systému, tudíž zavedení této DOVT by mělo obviněnému zaručit právo na rychlý a spravedlivý proces, jak to požaduje článek 6 Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP), který stanovuje právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, když podle důvodové zprávy tvoří stížnosti na překročení přiměřené lhůty řízení

---

[46] GARBATAVIČIŪTĖ, Simona, 2021. *Reshaping Plea Bargaining in European Criminal Justice*. Vilnius University open series [online]. Vilnius University Press, 56-64 [cit. 2024-11-13]. ISSN 2669-0535. s. 61

[47] NEWBURN, Tim. *Criminology*. 3. New York: Routledge, 2017. ISBN 978-1-138-64312-3.

[48] ŠABATA, Karel a Miroslav RŮŽIČKA. Dohoda o vině a trestu de lege ferenda v České republice a možnosti využití slovenské právní úpravy. *Státní zastupitelství*, 2009, roč. 16, č. 6, s. 10.

podle čl. 6 EÚLP více než čtvrtinu všech stížností u Evropského soudu pro lidská práva v kontinentálních právních systémech, zatímco ve státech s common law, kde se většina případů řeší uznáním viny (Plea of Guilty) a následným zmírněním trestu, jsou takové stížnosti výjimečné.

Ačkoli tento institut vychází z angloamerického modelu (Plea of Guilty), byl upraven tak, aby odpovídal principům českého trestního procesu založeného na inkvizičním systému s prvky akuzace. Tento krok navazuje na trend z 90. let, kdy byly v českém právu zaváděny tzv. odklony – alternativy k tradičnímu soudnímu řízení, neboť tyto zrychlují proces a odlehčují justici. Institut DOVT tak zároveň podporuje restorativní přístup, jenž více dbá na zájmy poškozeného a na smírný výsledek řízení.[49]

Zavedení institutu DOVT do českého trestního práva probíhalo postupně a zahrnovalo několik legislativních pokusů, než byl tento institut úspěšně přijat a zaveden v roce 2012.

[49] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s*. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

3. Dohoda o vině a trestu

DOVT je považována za nejmladší institut, který je řazen mezi odklony a do našeho právního řádu byl zaveden novelou č. 193/2012 Sb. Účel sledovaný zavedením tohoto institutu bylo zejména zrychlení trestního řízení a rozšíření způsobů, který lze danou trestní věc vyřešit. Dle prof. Jelínka je pak pro českou podobu tohoto institutu výstižnější označení „dohoda o prohlášení viny a přijetí trestu“ (viz § 2 odst. 8 TŘ) než zákonem zavedená zkratka “dohoda o vině a trestu“.[50]

Jednoduše řečeno, jde o proces, při kterém SZ nabídne obviněnému, že ho obviní z méně závažného trestného činu nebo navrhne soudu nižší trest. Obviněný na oplátku souhlasí, že se podpisem DOVT vzdá práva na projednání svého případu před soudem.[51]

Samotné řízení se pak skládá ze dvou částí, kdy v první tzv. předsoudní fázi vyšetřování, případně ve zkráceném přípravném řízení, sjednává SZ s obviněným za případné přítomnosti obhájce konkrétní znění DOVT, kdy v případě sjednání se pak proces přesouvá do druhé fáze – řízení před soudem. Z přípravného řízení navrženou DOVT pak může soud schválit, pokud je sjednána v souladu se zákonem.[52]

3.1. Právní úprava

DOVT byla do našeho právního řádu zavedena již roku 2012, nicméně do roku 2020 byla používána jen velmi omezeně z několika důvodů. Prvním z nich je existence zkráceného přípravného řízení, které představuje rychlejší a administrativně méně náročnou alternativu. Tento institut umožňuje vyřízení méně závažných případů efektivněji a SZ jej proto upřednostňují před časově náročnější DOVT. Dále DOVT vyžadovala nutnou obhajobu, což bylo později novelou TŘ vypuštěno.

Další překážkou je široký okruh případů, u kterých zákon tento institut vylučoval, například u zvlášť závažných zločinů nebo mladistvých. Problémem je pak také samotná administrativní a časová náročnost přípravy dohody. Na rozdíl od jiných odklonů, jako je podmíněné zastavení stíhání, vyžaduje DOVT komplexní zjištění skutkového stavu, dohodu sepsanou s obhájcem a její následné schválení soudem. Tyto kroky celý proces zpomalují a odrazují od jeho využití, protože jeho přínosy se projeví spíše až v pozdějších fázích řízení, například před soudem.[53]

---

[50] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021. s. 800.
[51] KOCINA, Jan. Velká novela trestních předpisů: aktuální otázky dohody o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2020, roč. 27, č. 11, s. 19.
[52] ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní.* Vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 756.
[53] VICHEREK, Roman. Proč máme tak málo dohod o vině a trestu. *Trestněprávní revue,* 2018, č. 11-12. s. 247.

Zejména ze shora uvedených důvodu nebyla DOVT používána v takovém množství, jak se jejím zavedením předpokládalo. Významným krokem se stalo vytvoření Metodiky NSZ, a zejména pak novelizace TŘ roku 2020.

3.1.1. Novela z roku 2020

Novela zavedla možnost uzavřít DOVT pro všechny trestné činy, což je poměrně velký krok od poslední novely, která vylučovala uzavření DOVT v řízeních o zvlášť závažných zločinech. Nyní je jedinou výjimkou řízení proti uprchlému (§ 175a odst. 6 písm. i) TŘ) a řízení proti mladistvému, který nedosáhl věku osmnácti let, kde je sjednání DOVT výslovně vyloučeno v ustanovení § 63 ZSM.[54]

Ačkoli se DOVT dříve uzavíraly převážně v průběhu vyšetřování (před podáním obžaloby) nebo v rámci zkráceného přípravného řízení, není vyloučeno sjednání ani po podání obžaloby (viz § 187 odst. 4 TŘ). Novela zároveň posílila motivaci vedoucí k uzavírání DOVT. Předseda senátu má například povinnost při doručení obžaloby dotázat se obžalovaného, zda má zájem uzavřít DOVT se SZ (§ 196 odst. 2 písm. b) TŘ). Dále dle § 206b TŘ by měl předseda senátu o možnosti uzavření DOVT poučit obžalovaného, pokud má za to, že by to bylo vzhledem k okolnostem případu vhodné.

K častějšímu využití DOVT přispívá i možnost mimořádného snížení trestu odnětí svobody. TZ v takovém případě umožňuje uložit trest pod dolní hranicí zákonné sazby, pokud lze mít za to, že nápravy pachatele lze dosáhnout i kratším trestem (§ 58 odst. 3 TZ).[55]

3.2. Proces sjednávání dohody o vině a trestu

Podmínkou pro sjednání DOVT je, že skutkový stav věci byl v přípravném řízení dostatečně zjištěn, obviněný prohlásí že spáchal skutek, za který je stíhán, pokud dosavadní důkazy a výsledky přípravného řízení nevzbuzují důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení. Kromě uvedeného také musí dojít ke shodě mezi obviněným a SZ o trestu, nicméně trest nesmí vybočit ze zákonem stanovených mezí, přičemž sjednání DOVT v rozporu se zákonem je jedním z důvodů, kdy soud DOVT neschválí.[56]

DOVT je pak možné sjednat v průběhu přípravného řízení, dále při předběžném projednání obžaloby a dále v rámci hlavního líčení po přednesení obžaloby.

---

[54] KOCINA, Jan. Velká novela trestních předpisů: aktuální otázky dohody o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2020, roč. 27, č. 11, s. 19.
[55] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Leges, 2021. s. 801.
[56] § 175a TŘ

3.2.1. Sjednávání v přípravné řízení

V předsoudním stadiu trestního řízení plní SZ velkou roli - může SZ zahájit řízení o DOVT, pokud výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Takto může SZ učinit na návrh obviněného či bez takového návrhu. Následně již probíhá samotné jednání, k němuž SZ předvolá obviněného, poškozeného, a i obhájce obviněného.[57]

Na druhou stranu, pokud však obviněný jasně a předem vyjádří svůj odmítavý postoj k jednání o DOVT a jednoznačně vyjádří, že na takovou dohodu nepřistoupí, neměl by SZ trvat na jeho účasti na těchto jednáních. Takový postup by byl zbytečný, postrádal smysl a překračoval by nezbytné meze pro dosažení účelu TŘ. V takové situaci by SZ měl jednání o dohodě ukončit a pokračovat standardním procesem trestního řízení.[58]

O průběhu jednání o DOVT se vždy vyhotoví protokol. Pokud se během jednání nepodaří dospět k uzavření dohody, provede se o tom záznam do spisu a řízení pokračuje podle obecných pravidel TŘ. V případě, že DOVT je sjednána v souladu se všemi náležitostmi podle § 175a odst. 6 TŘ, je dohoda následně doručena obviněnému, jeho obhájci, poškozenému, který včas uplatnil nárok na náhradu škody, a také soudu. SZ ji soudu předloží spolu s návrhem na její schválení, jak stanoví § 175 odst. 1 písm. c) TŘ. K návrhu pak SZ v souladu s § 175b odst. 2 TŘ přiloží veškeré písemnosti, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí.[59]

Obecně platí, že DOVT je možné sjednat ve všech typech přípravného řízení, tedy i v rozšířeném a zkráceném přípravném řízení. Nicméně jak jsem již výše popsala, DOVT byla do našeho právního řádu zavedena za účelem zefektivnění trestního řízení, nicméně užití ve zkráceném přípravném řízení efektivnost spíše limituje. Prof. Jelínek považuje možnost užití DOVT ve zkráceném přípravném řízení jako legislativní omyl, neboť zkrácené řízení je samo o sobě zaměřeno na zjednodušení procesů u méně závažných činů, což DOVT v tomto případě poměrně neguje. Důvodem je zejména to, že zákon nedává SZ žádné podrobné pokyny, jak při sjednávání dohody v rámci zkráceného řízení postupovat, což dále zvyšuje administrativní zátěž a procesní komplikace.[60]

Vicherek ve svém článku uvádí, že hlavní výhodou zkráceného řízení je administrativní jednoduchost, krátké lhůty pro rozhodování a minimální zatížení OČTŘ. Na rozdíl od toho je proces sjednávání DOVT mnohem komplexnější. Zahrnuje komunikaci s poškozeným,

---

[57] § 175a TŘ
[58] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s.* Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 2270.
[59] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021. s. 801 – 802.
[60] JELÍNEK, Jiří. Dohadovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 19.

dokazování a sepisování návrhu na schválení dohody, což celý proces výrazně zpomaluje a odrazuje SZ od jejího využití.[61]

Oba autoři se pak shodují, že současná legislativní úprava neobsahuje jasná pravidla pro sjednávání DOVT v rámci zkráceného přípravného řízení, čímž dochází ke zvýšenému zatížení OČTŘ, byť účel institutu je pravým opakem. De lege lata by pak mělo dojít k tomu, že institut by měl být lépe zakotven nebo jeho použití ze zkráceného přípravného řízení zcela vyloučeno, aby nedocházelo k neefektivnímu využití, s čímž plně souhlasím.

Dalším bodem je odpověď na otázku, zda může dojít ke sjednání DOVT již na počátku vyšetřování. Jednou z podmínek pro sjednání DOVT je, že skutečnosti zjištěné vyšetřováním nevzbuzují důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení obviněného. Dle Metodiky NSZ z roku 2023 je uzavření DOVT na samém počátku vyšetřování legislativně přípustné, pokud jsou splněny určité zákonné podmínky. Tou je provedení výslechu obviněného v souladu s ustanovením § 90 TŘ, což zajišťuje srozumění obviněného s povahou obvinění a zároveň dává SZ podklad ke zhodnocení, zda jsou výsledky vyšetřování dostatečné. Metodika uvádí, že takové řešení je efektivní nejenom pro SZ, ale i pro obviněného, který získá možnost uložení mírnějšího trestu, nehledě na to, že rychlé vyřízení zvyšuje preventivní efekt trestu, neboť sankce následuje v krátké časové souvislosti s trestným činem.

Nicméně ani tímto postupem však nemohou být porušena procesní práva obviněného a byť Metodika navádí SZ ke sjednání DOVT v již raném stadiu vyšetřování, apeluje na SZ, aby v každém případě zvažovaly vhodnost tohoto postupu. Úkolem SZ je tedy vyhodnotit procesní a důkazní situaci a zajistit, aby sjednání dohody bylo v souladu s právními zásadami, jako jsou zákonnost, přiměřenost a hospodárnost řízení, avšak nadále musí SZ přihlédnout ke konkrétním okolnostem případu.[62]

Naopak doc. Vantuch uzavírání DOVT na začátku vyšetřování spíše neguje. Dle jeho názoru dochází k rozporu s ustanovením § 175a odst. 1 TŘ, který vyžaduje, aby SZ vycházel z výsledků vyšetřování, nikoliv pouze výsledků šetření dle § 158 TŘ, neboť toto může postrádat oporu v důkazní situaci. Dále zdůrazňuje, že obviněný a jeho obhájce často nemají na počátku vyšetřování plný přístup k důkazům, což omezuje jejich schopnost posoudit důkazní situaci, neboť mají v rukou pouze usnesení o zahájení trestního stíhání a nemohou vědět, zda podané vysvětlení obviněného je v rozporu či v souladu s vysvětleními jiných osob. Nehledě na to, že policejní orgán často s odkazem na § 65 odst. 2 TŘ nahlédnutí do spisu před prvním výslechem obviněného, často

[61] VICHEREK, Roman. Proč máme tak málo dohod o vině a trestu. *Trestněprávní revue,* 2018, č. 11-12. s. 247.
[62] NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. *Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu* [online]. Brno: 27. 1. 2023 [cit. 9. ledna 2025] Dostupné na <https://verejnazaloba.cz/wpcontent/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>.

odepře. Obviněný pak proto nemůže dát kvalifikovaný a informovaný souhlas s uzavřením DOVT, což je v rozporu s právem na spravedlivý proces a zásadou zákonnosti.

Dle doc. Vantucha neřeší Metodika dostatečně otázku rovnosti stran, když obviněný často nemá přístup k důkazům již na počátku vyšetřování, čímž znevýhodňuje obviněného ve vztahu k OČTŘ. K vyrovnání postavení stran by pak mělo dojít de lege ferenda ke změně znění § 65 odst. 2 TŘ následovně: „*Právo nahlédnout do spisu a spolu s tím ostatní práva uvedená v odstavci 1 nelze odepřít obviněnému a obhájci, jakmile byli upozorněni na možnost prostudovat spisy, ani v případě, že obviněný zvažuje možnost sjednání dohody o vině a trestu.*" Tento návrh reflektuje potřebu obviněného mít přístup k informacím již v rané fázi trestního řízení, čímž by mohl zhodnotit své možnosti, zejména při úvahách o uzavření DOVT.[63]

Dle mého názoru uzavírání DOVT na počátku vyšetřování má nesporné výhody v podobě zrychlení trestního řízení. Nicméně uzavření dohody na základě pouhých výsledků šetření může být v rozporu s požadavky § 175a odst. 1 TŘ, který jednoznačně stanoví nutnost vycházet z výsledků vyšetřování. V tomto souhlasím s doc. Vantuchem, který navrhuje úpravu procesních podmínek, jež by umožnily obhajobě přístup do spisu již v rané fázi, čímž by se dosáhlo souladu se zásadami spravedlivého procesu.

3.2.2. Sjednávání při předběžném projednání obžaloby/po přednesení obžaloby

Novelou č. 193/2012 Sb. byl mimo jiné doplněn nový důvod pro předběžné projednání obžaloby pod písm. g), který se uplatní, jestliže okolnosti případu nasvědčují vhodnosti sjednání DOVT. K tomuto však soud přistoupí až v okamžiku, kdy po přezkoumání obžaloby dojde k závěru, že jsou splněny, resp. nejsou dány důvody pro předběžné projednání obžaloby dle ustanovení § 186 písm. a) – f) TŘ.

Soud může přistoupit k možnosti sjednání DOVT, pokud jsou splněny všechny zákonem stanovené podmínky, přičemž podnět může vzejít jak od stran řízení (SZ nebo obviněného), tak i přímo od soudu.

Pokud žádná ze stran nenavrhla uzavření dohody ani po podání obžaloby, soud musí pečlivě posoudit, zda jsou ve fázi předběžného projednání obžaloby vytvořeny vhodné podmínky pro takový postup. To může nastat například v důsledku změny okolností na straně obviněného nebo jiných právních či skutkových změn oproti přípravnému řízení.

[63] VANTUCH, Pavel. Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? *Bulletin advokacie*, 2023. č. 1-2. s. 23-29.

Jestliže soud shledá podmínky pro uzavření dohody za splněné, buď na základě návrhu stran, nebo z vlastního podnětu, nařídí předběžné projednání obžaloby a postupuje podle § 187 odst. 4 TŘ.[64]

Za tímto účelem je nařízeno veřejné zasedání, v němž soud zjistí stanovisko obviněného a SZ k možnosti sjednání DOVT. Ke zjištění stanoviska je soud povinen vyrozumět SZ a obviněného předvolat, nikoliv však poškozeného. Pokud strany mají zájem na sjednání, pak soud ukončí veřejné zasedání a uloží SZ lhůtu, v níž musí podat návrh na schválení DOVT, nicméně předběžné projednání obžaloby je prozatím pouze odročeno.

Další kroky soudu se pak odvíjejí od výsledku jednání o DOVT. Pokud SZ podá návrh na schválení DOVT ve lhůtě stanovené nebo prodloužené soudem, předseda senátu nebo soud postupuje podle § 314o až 314s TŘ. Na základě obsahu návrhu a spisu předseda senátu buď nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení DOVT, odmítne návrh pro závažné procesní vady, nařídí předběžné projednání návrhu na schválení DOVT, nebo pokračuje v dříve odročeném veřejném zasedání.

Pokud by však SZ návrh nepodal, pak je soudem nařízeno hlavní líčení, ledaže by učinil některé z rozhodnutí v ustanovení § 188 TŘ.

Zákon dále uvádí, že v případech, kdy řízení o schválení DOVT vede k vrácení věci do fáze přípravného řízení, se podle § 187 odst. 4 TŘ postupuje jinak. Zde se věc nevrací do přípravného řízení, ale soud nadále jedná na základě již podané obžaloby. Tento rozdíl je odůvodněn povahou řízení podle § 314o až 314r TŘ, které se týká schválení DOVT ve věci, kde obžaloba ještě nebyla podána. Pokud v takovém případě soud dohodu neschválí, věc se vrací zpět do fáze, z níž dohoda vzešla, aby SZ mohl za splnění zákonných podmínek rozhodnout o případném podání obžaloby. Naproti tomu řízení podle § 187 odst. 4 se odehrává po ukončeném přípravném řízení na podkladě již podané obžaloby, a proto, pokud ke schválení dohody nedojde, pokračuje se podle pravidel platných pro řízení následující po podání obžaloby.[65]

Nicméně v praxi se návrhy na sjednání DOVT v rámci předběžného projednání obžaloby objevují jen zřídka. Stejně tak předsedové senátu využívají možnosti nařídit předběžné projednání obžaloby podle § 186 písm. g) TŘ pouze ve výjimečných situacích.[66]

Pro soud totiž bude efektivnější, pokud návrh na uzavření DOVT podá buď obviněný, nebo SZ. Tím se předejde zbytečnému nařizování veřejného zasedání, což by bylo v rozporu s principem efektivity a rychlosti řízení.

---

[64] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s*. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 2456-2458.
[65] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s*. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 2466-2471.
[66] VANTUCH, Pavel. K možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného v dohodě o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 10, s. 35.

Nicméně dle doc. Vantucha podání obžaloby často obviněného přiměje k úvaze, že může být uznán vinným ze skutku, který jev ní popsán. Tato situace může být impulzem k tomu, aby obhajoba zvážila možnost uzavření DOVT se SZ, zejména po obdržení opisu obžaloby nebo po výzvě předsedy senátu. Nicméně obžalovaný by měl o DOVT uvažovat pouze tehdy, pokud je skutečně pachatelem skutku, který je předmětem obžaloby. Pokud se skutku nedopustil, měl by využít dokazování během hlavního líčení k obhajobě. Je důležité, aby obhájce upozornil obžalovaného na důkazy svědčící v jeho prospěch a zajistil, že rozhodnutí uzavřít dohodu bude pečlivě zváženo, zejména pokud se po podání obžaloby důkazní situace nezměnila. Obviněný bez obhájce však tuto podporu postrádá.[67]

3.2.3. Sjednávání v hlavním líčení

Novela přinesla významné rozšíření možností sjednávání DOVT, a to i po podání obžaloby. Tyto změny reflektují snahu zákonodárce zefektivnit trestní řízení a poskytnout obžalovanému širší procesní práva. Novelizovaná ustanovení, zejména § 196 odst. 2 a 3 a § 206a–206d TŘ, ukládají předsedovi senátu povinnost doručit opis obžaloby obžalovanému a dalším relevantní osobám. Spolu s tím je obžalovaný informován o svém právu vyjádřit se ke skutečnostem uvedeným v obžalobě, včetně možnosti uzavřít DOVT se SZ, nebo případně v hlavním líčení prohlásit svou vinu.

Spolu s doručením opisu obžaloby poskytuje obžalovanému poučení o jejím obsahu, ale také obžalovaného poučuje o důsledcích jednotlivých vyjádření, jako je přiznání viny či zájem o sjednání DOVT. Tento postup garantuje respektování procesních práv obžalovaného a umožňuje mu kvalifikovaně posoudit svou pozici ve vztahu k podané obžalobě a případným dalším krokům v trestním řízení.[68]

Upozornění předsedy senátu podle § 196 odst. 2 a 3 TŘ může být důležitým impulzem pro obžalovaného, aby zvážil sjednání DOVT, i když o této možnosti během vyšetřování neuvažoval. To je zvláště relevantní v případech, kdy spis obsahuje převážně důkazy svědčící proti němu. Na druhé straně by obžalovaný neměl jednat unáhleně a neuváženě, zejména pokud ve spisu existují významné důkazy v jeho prospěch, na což by ho měl jeho obhájce upozornit. Měl by také zdůraznit, že od skončení vyšetřování se důkazní situace nezměnila.

Předseda senátu zpravidla informuje obžalovaného o možnosti sjednání DOVT nejen písemně, ale také ústně při hlavním líčení. Vyjádří-li obžalovaný a SZ zájem o jednání o dohodě, předseda senátu může hlavní líčení přerušit na nezbytnou dobu nebo jej odročit, jak stanoví § 206b odst. 1

---

[67] VANTUCH, Pavel. K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 4, s. 29.
[68] § 196 TŘ

TŘ. Přerušení hlavního líčení je časově omezené a umožňuje, aby jednání proběhlo v krátkém časovém horizontu, například během několika hodin. Naopak odročení se uplatní v situacích, kdy je vzhledem k okolnostem zapotřebí delší časový prostor.

DOVT se vždy sjednává mimo hlavní líčení, což zákon výslovně upravuje v § 206b TŘ. SZ při jejím sjednávání postupuje přiměřeně podle § 175a TŘ. Pokud byla dohoda sjednána, SZ vyrozumí soud, přednese obsah dohody v hlavním líčení a navrhne její schválení. Jestliže ke sjednání dohody nedojde, hlavní líčení pokračuje podle původní obžaloby a prohlášení obžalovaného učiněné během jednání o dohodě se nepoužije.

Pokud obžalovaný neuzavře DOVT, má možnost v hlavním líčení prohlásit vinu ve vztahu k obžalovaným skutkům a vyjádřit souhlas s jejich právní kvalifikací § 206c TŘ. Před rozhodnutím o přijetí tohoto prohlášení předseda senátu zjišťuje stanovisko SZ, poškozeného a zúčastněných osob, pokud jsou přítomni. Tento procesní rámec, stanovený v § 206b a § 206c TŘ, zajišťuje, že práva všech stran řízení jsou respektována a postup soudu probíhá v souladu se zásadami spravedlivého procesu.[69]

Problematickým aspektem je však situace, které nastává v souvislosti se zavedením shora uvedených ustanovení, zejména § 206a odst. 1 TŘ. Předseda senátu po přednesení obžaloby a vyjádření poškozeného vyzve obžalovaného k vyjádření se ke skutkům uvedeným v obžalobě. Obžalovaný se má vyjádřit k vinu, popisu skutku, právní kvalifikaci, navrženému trestu a nesporným skutečnostem. Bude také poučen o následcích svého vyjádření. Pokud již dříve poskytl stanovisko, předseda ověří, zda na něm trvá nebo jej chce změnit.

Klíčová otázka se týká případů, kdy byla obžaloba přednesena před účinností Novely, ale hlavní líčení pokračovalo po tomto datu. Není jasné, zda může předseda senátu i v těchto případech vyzvat obžalovaného k vyjádření podle § 206a odst. 1 TŘ. V praxi se objevují dva odlišné přístupy. Podle striktního výkladu lze výzvu podle § 206a odst. 1 TŘ učinit pouze bezprostředně po přednesení obžaloby, což vylučuje její uplatnění, pokud byla obžaloba přednesena před účinností novely. Naopak jiný výklad připouští, že výzvu lze učinit kdykoli během hlavního líčení, a to i v jeho pozdějších fázích. Tento přístup však naráží na doslovný výklad zákonného textu, který takovou možnost zjevně neumožňuje.[70]

Dalším problémem, který přinesla novela, je určení okamžiku, do něhož lze v rámci hlavního líčení uzavřít DOVT, na což existují dva pohledy, z nichž jeden zastává David Texl a opačný doc. Ščerba. Prvním je, že zavedení možnosti sjednat DOVT i po nařízení či dokonce v průběhu hlavního líčení představuje spíše legislativní „přešlap“ než promyšlenou právní úpravu. Ačkoli

[69] VANTUCH, Pavel. K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 4, s. 29.
[70] tamtéž

Novela umožňuje předsedovi senátu navrhnout takovou dohodu, její realizace v této fázi řízení naráží na řadu praktických i koncepčních problémů.

Zásadním nedostatkem je, že institut DOVT ztrácí svůj původní účel, kterým je zjednodušení trestního řízení. Pokud dojde k jejímu sjednání až během hlavního líčení, proces se často naopak prodlouží. Zejména odročení řízení za tímto účelem zpochybňuje princip efektivity a může vést ke zbytečným průtahům, aniž by byl dosažen účel tohoto institutu.

Praktickým problémem je rovněž otázka prostorového zajištění sjednání dohody. Pokud se hlavní líčení přeruší, měl by soudce či senát opustili jednací místnost, což není důstojné. Alternativně se dohoda sjednává v nevhodných prostorách, jako jsou chodby soudních budov, což odporuje zásadám důstojného trestního řízení.

Dalším sporným bodem je možnost obviněného navrhnout DOVT kdykoli během hlavního líčení, včetně fáze po provedeném dokazování. Tento přístup může být motivován snahou o zmírnění trestu na základě zjištění, že důkazy jsou pro obhajobu nepříznivé.

Řešením by mohlo být omezení této možnosti na přípravné řízení nebo na období po podání obžaloby, ale před zahájením hlavního líčení. Pokud by zákonodárce trval na možnosti sjednávat dohodu i během hlavního líčení, mělo by být stanoveno, že návrh může být podán pouze před započetím dokazování. Tím by se zachovala základní efektivita řízení a předešlo by se zneužití tohoto nástroje.[71]

Opačný pohled zastává doc. Ščerba, jež poukazuje na skutečnost, že příslušné ustanovení je zařazeno do části zákona týkající se zahájení hlavního líčení, neznamená, že by nemohlo být využito i později. Podobný princip se uplatňuje například u § 206 odst. 3 a 4 TŘ, který upravuje otázky adhezního řízení. I když je toto ustanovení formálně zařazeno do stejné části zákona, využívá se také v dalších fázích řízení, například pokud se v hlavním nebo odvolacím řízení ukáže, že osoba považovaná za poškozeného tento status nemá.

Z tohoto přístupu vyplývá, že neexistuje právní překážka, aby obžalovaný a SZ mohli dohodu uzavřít i po zahájení dokazování. Naopak, stanovení takového omezení by představovalo nepřiměřenou právní koncentraci, která není výslovně podložena zákonnou úpravou.

Podobný závěr předkládá i Metodika, která stanoví, že není vyloučeno uzavřít DOVT kdykoliv v průběhu hlavního líčení. „*Z hlediska jednotlivých stadií (fází) trestního řízení lze tedy DOVT sjednat po zahájení trestního stíhaní zpravidla nejdříve po výslechu obviněného, v průběhu vyšetřování, po skončení vyšetřování*

[71] TEXL, David. *Dohoda o vině a trestu uzavřená v hlavním líčení – Qui bono?* [online]. Právní prostor, 26. 5. 2021 [cit. 12. ledna 2025] Dostupné na <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/dohoda-o-vine-trestu-uzavrena-v-hlavnim-liceni-qui-bono>.

do zahájení hlavního líčení, po zahájení hlavního líčení před zahájením dokazovaní nebo zcela výjimečně v průběhu dokazovaní v hlavním líčení až do doby, než soud počne vyhlašovat rozsudek...“[72]

K této problematice se vyjádřil i NS pod sp. zn. 5 Tz 32/2022, který mimo jiné řešil i okamžik, do něhož lze v hlavním líčení uzavřít DOVT. NS stanovil: *„Není možné se ztotožnit ani se závěrem …, že nově přijatá úprava podle § 206b TŘ umožňuje kdykoli v průběhu řízení před soudem prvního stupně schválit uzavřenou DOVT. Systematické zařazení posledně zmíněného zákonného ustanovení do právní úpravy počátku hlavního líčení svědčí pro závěr, že tento postup je možný a vhodný především na počátku hlavního líčení před zahájením dokazování soudem prvního stupně.“*[73]

Lze tedy shrnout, že k DOVT může dojít kdykoliv v průběhu řízení před soudem před vyhlášením rozhodnutím ve věci, tedy i po zahájení dokazování v hlavním líčení. Nicméně jak jsem již výše uváděla, soud i SZ bude muset posoudit konkrétní skutečnosti, osobu obžalovaného a rozhodnout se, zda ji SZ s obžalovaným sjedná, resp. zda ji soud schválí.

3.3. Odstoupení od sjednané dohody

V souladu s ustanovením § 314o odst. 5 TŘ je SZ oprávněn návrh na schválení DOVT vzít zpět, a to až do okamžiku, co se soud odebere k závěrečné poradě.[74] Zákon však výslovně s touto možností nepočítá u obviněného, byť je judikaturou akceptován. Rovněž v Metodice je s touto možností počítáno.

K této problematice se vyjádřil Ústavní soud, který stanovil: *„odstoupení od DOVT obviněným, resp. jeho odvolání prohlášení, že spáchal skutek, pro který je v daném případě stíhán a jehož se týká sjednaná DOVT, je možné až do doby, než se ve veřejném zasedání soud odebere k závěrečné poradě k rozhodnutí o návrhu SZ na schválení DOVT. Soud v takovém případě nemůže schválit DOVT a musí věc vrátit SZ k došetření podle § 314r odst. 2 TŘ. Schválení dohody proti vůli obviněného je zásahem do práva na spravedlivý proces, garantovaného čl. 36 odst. 1 LZPS.“*[75]

Z důvodu, že se v té době jednalo o poměrně novou problematiku, požádal Ústavní soud o vyjádření NSZ i NS, kteří shodně vyjádřili názor, že *„obviněný může od DOVT odstoupit až do doby, než se soud odebere k závěrečné debatě. Soud v takovém případě nemůže schválit DOVT a musí věc vrátit SZ k došetření podle § 314r odst. 2 TŘ.“*[76]

---

[72] NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. *Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu* [online]. Brno: 27. 1. 2023 [cit. 9. ledna 2025] Dostupné na <https://verejnazaloba.cz/wpcontent/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>.
[73] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. 5 Tz 32/2022.
[74] § 314o TŘ
[75] Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.
[76] LICHOVNÍK, Tomáš. Od dohody o vině a trestu může obviněný odstoupit. [cit. 15. ledna 2025] Dostupné na <https://www.epravo.cz/top/clanky/od-dohody-o-vine-a-trestu-muze-obvineny-odstoupit-110814.html>.

Stejný názor zaujímá i Král, který říká, že obviněný může svou ochotu uzavřít dohodu z různých důvodů odvolat. Takový krok je možný, protože soud by dohodu stejně neschválil, pokud by byla v rozporu se zákonem, chyběla by svobodná a vážná vůle obviněného, nebo by nebyl dostatečně informován o jejích důsledcích.[77]

3.4. Řízení před soudem

V případě, že došlo ke sjednání DOVT, SZ podá v rozsahu sjednané dohody návrh na její schválení, k čemuž připojí veškeré písemnosti, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí.

Postavení soudu je však trochu odlišné, než v běžném trestním řízení, neboť funguje spíše jako kontrolní orgán, jehož role je tak omezena na přezkum zákonnosti a přiměřenosti sjednané DOVT. Soud nemá možnost měnit obsah dohody, pouze ji schválit nebo zamítnout.

Podliska považuje tento přístup za rozumný kompromis, protože zachovává právo stran na dohodu, ale zároveň poskytuje soudu dostatečný nástroj k ochraně zákonnosti a přiměřenosti sjednaného trestu. Soud by měl své výhrady formulovat jasně a konkrétně, aby strany mohly případně dohodu přepracovat a předložit ji k novému schválení.[78]

Po obdržení návrhu na schválení DOVT předseda senátu přezkoumá obsah návrhu a spisový materiál. Na základě zjištěných skutečností může (1.) nařídit veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody (§ 314o odst. 1 písm. a) TŘ; (2) odmítnout návrh z důvodu závažných procesních vad (např. absence obhájce, pokud byl povinný, nebo nepřiměřený trest) (§ 314o odst. 1 písm. b) TŘ; (3) nařídit předběžné projednání návrhu pro další objasnění sporných otázek (§ 314o odst. 1 písm. c) TŘ.[79]

3.4.1. Předběžné projednání návrhu

Předběžné projednání dle § 314o odst. 1 písm. c) TŘ se nařizuje, pokud předseda senátu zjistí pochyby, zda věc nepatří do příslušnosti jiného soudu, zda by neměla být postoupena jinému orgánu k projednání přestupku, jiného správního deliktu nebo kárného provinění, zda by trestní stíhání nemělo být zastaveno pro některý z důvodů uvedených v § 172 odst. 1 TŘ, přerušeno nebo zda není namístě použít některého z odklonů. Soud může návrh na schválení DOVT také odmítnout, pokud tak neučinil dříve předseda senátu. Soud rozhoduje v neveřejném zasedání, ale pokud je to nezbytné, může nařídit veřejné zasedání.[80]

---

[77] KRÁL, Vladimír. Dohoda o vině a trestu v návrhu novelizace trestního řádu. *Právní rozhledy,* 2008, č. 20, s. 2.
[78] PODLISKA, Vojtěch. Jaká je role soudu při sjednávání dohody o vině a trestu? *Právní rozhledy*, 2024. č. 21. s. 697-703.
[79] § 314o TŘ
[80] § 314p TŘ

Ustanovení § 314o a § 314p TŘ lze vnímat jako obdobu pravidel pro předběžné projednání obžaloby. Soud při přezkumu návrhu na schválení DOVT postupuje obdobně jako při přezkumu obžaloby podle § 187 odst. 3 TŘ, avšak v omezeném rozsahu. Přezkoumává, zda výsledky vyšetřování prokazují, že se stal trestný čin a spáchal jej obviněný, a ověřuje případné procesní vady či důvody pro postup podle § 314r odst. 2 TŘ. Na rozdíl od předběžného projednání obžaloby však nezkoumá úplnost důkazního materiálu, pokud jsou závěry OČTŘ dostatečně podloženy.

Po předběžném projednání návrhu může soud rozhodnout způsobem uvedeným v § 314r odst. 3 a 4 TŘ, přičemž všechna rozhodnutí mají formu usnesení, proti nimž je přípustná stížnost. Pokud pro takové rozhodnutí nenalezne důvod, předseda senátu nařídí veřejné zasedání k projednání návrhu na schválení dohody (§ 314q TŘ).[81]

3.4.2. Odmítnutí návrhu

Podle § 314o odst. 1 písm. b) může předseda senátu odmítnout návrh na schválení DOVT, aniž by nařizoval jeho předběžné projednání. Prvním důvodem jsou závažné procesní vady, například situace, kdy obviněný neměl při sjednávání dohody obhájce, což představuje podstatné porušení jeho práv.

Druhým důvodem je nesprávnost nebo nepřiměřenost dohody podle § 314r odst. 2 TŘ. Tato nesprávnost může spočívat v nesouladu se zjištěným skutkovým stavem, v nepřiměřenosti druhu či výše navrženého trestu nebo ochranného opatření, případně v nedostatcích týkajících se rozsahu a způsobu náhrady škody. Návrh může být odmítnut také v případě, že při sjednávání dohody došlo k závažnému porušení práv obviněného.

Předseda soudu je pak povinen v usnesení označit konkrétní vady nebo skutková zjištění, která byla důvodem odmítnutí návrhu na schválení DOVT, proti čemuž je přípustná stížnost. Rozhodnutí má za následek, že jakmile nabyde právní moci, věc se vrací do přípravného řízení. [82]

Pokud je věc vrácena do přípravného řízení, další postup závisí na SZ. Ten může rozhodnout o podání obžaloby, navrhnout novou DOVT, nebo přijmout jiné procesní rozhodnutí k ukončení přípravného řízení. V případě vrácení věci do přípravného řízení se na dříve sjednanou DOVT nebere zřetel.[83]

3.4.3. Nařízení veřejného zasedání

V případě, že soud neučiní jiné rozhodnutí v rámci předběžného projednání dle § 314o TŘ, nařídí veřejné zasedání za účelem rozhodnutí o návrhu na schválení DOVT.

---

[81] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s*. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 3646-3662.
[82] Tamtéž, s. 3630-3645.
[83] JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*, 2012, roč. 10, s. 22-23.

Předseda senátu předvolá obviněného a vyrozumí o místě a čase konání řízení SZ, obhájce obviněného a poškozeného.[84] Musí však být zachována doba k přípravě, která činí pět dní.

Podle § 314q odst. 1 třetí věty TŘ se veřejné zasedání koná za stálé přítomnosti obviněného a SZ. Přítomnost obhájce sice zákon výslovně nevyžaduje, avšak stejně jako účast obviněného a SZ je nezbytná, protože veřejné zasedání v podstatě nahrazuje hlavní líčení. Na rozdíl od poškozeného, jehož účast není povinná.

Po zahájení zasedání předseda senátu vyzve SZ k přednesení návrhu, což odpovídá přednesu obžaloby. Poté je obviněný vyzván, aby se vyjádřil, zda rozumí dohodě, ví, co je mu kladeno za vinu, učinil prohlášení dobrovolně a chápe důsledky, zejména vzdání se práva na hlavní líčení a odvolání.

Dokazování se neprovádí, ale soud může vyslechnout obviněného, pokud vyvstanou závažné pochybnosti o důvodnosti trestního stíhání. Poškozený, pokud je přítomen, má rovněž možnost se vyjádřit. Na závěr zasedání předseda senátu uděluje slovo SZ, poškozenému a obviněnému k závěrečným návrhům dle § 235 odst. 3 TŘ. Následně se soud odebere k poradě a rozhodnutí.[85]

Soud může rozhodovat o skutku, jeho právní kvalifikaci, trestu a ochranném opatření pouze v rozsahu vymezeném DOVT, přičemž je vázán i právní kvalifikací skutku, i když tato vázanost není absolutní. Ve veřejném zasedání o návrhu na schválení dohody má soud následující možnosti rozhodnutí:

a) Schválit dohodu ve sjednaném znění a vydat odsuzující rozsudek.

b) Neschválit dohodu z důvodů uvedených v § 314r odst. 2 TŘ a vrátit věc usnesením do přípravného řízení.

c) Pokud má soud k dohodě výhrady, může ji odmítnout schválit v předloženém znění, ale umožnit stranám její úpravu. V případě, že strany dohodu v požadovaném znění předloží, soud ji schválí; pokud ne, rozhodne jinak.

d) Přijmout jiné rozhodnutí podle § 314r odst. 5 TŘ, například postoupit věc, zastavit nebo přerušit trestní stíhání, což lze učinit mimo veřejné zasedání.[86]

Soud dohodu neschválí, pokud shledá, že návrh neodpovídá zákonným požadavkům.

Zákon uvádí několik důvodů, proč může soud dohodu neschválit. Jedním z důvodů je nesprávnost nebo nepřiměřenost z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem. Jestliže skutkový stav nebyl dostatečně zjištěn nebo nebyl správně právně kvalifikován, soud je oprávněn

---

[84] JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*, 2012, roč. 10, s. 19.
[85] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3662-3675.
[86] Tamtéž, s. 3675-3691.

dohodu zamítnout. Tato povinnost vyplývá ze zásady legality a má zabránit „kupčení se spravedlností," tedy situacím, kdy by dohoda obcházela zásadní požadavky trestního řízení.[87] Nicméně dle prof. Šámala by důvodem pro neschválení neměla být jakákoliv pochybnost, ale pouze zásadního rázu. Jde především o to, že DOVT je jakýmsi koncensem mezi obviněným a SZ, v němž obviněný souhlasí se skutkovým stavem a nepožaduje plnohodnotné dokazování.[88]

Dalším důvodem pro neschválení dohody může být nesprávnost či nepřiměřenost dohodnutého trestu. Pokud trest neplní svůj účel, např. nesprávně odráží závažnost činu nebo povahu obviněného, soud dohodu neschválí.

Soud pak neschválí dohodu, pokud způsobená škoda, nemajetková újma nebo bezdůvodné obohacení nejsou správně vypořádány. Tento důvod souvisí s principy restorativní justice, které kladou důraz na narovnání vztahů mezi obviněným a poškozeným. Například pokud je sjednaná náhrada škody výrazně nižší než skutečná škoda vyplývající ze skutkového stavu, nebo naopak neopodstatněně vysoká, je soud povinen dohodu neschválit.

Jako poslední důvod lze označit závažné poručení práv obviněného při sjednávání dohody. Pokud bylo zjištěno, že práva obviněného byla během sjednávání dohody zásadně porušena, například pokud obviněný nerozuměl obsahu dohody, nebo byl k jejímu uzavření přinucen, neměl by soud dohodu schválit.[89]

O neschválení DOVT vydá soud usnesení, jímž vrátí věc do přípravného řízení, za předpokladu, že z něho vzešel návrh DOVT, proti němuž je přípustná stížnost s odkladným účinkem. Pokud byla věc vrácena do přípravného řízení, v dalším řízení se ke sjednané DOVT nepřihlíží, přičemž není vyloučeno sjednání nové DOVT. K tomuto se vyjádřil i NS: „*Pro případ, že DOVT není schválena, stanoví TŘ odlišný postup v § 314r odst. 2 TŘ. pro DOVT sjednanou v přípravném řízení a odlišný postup v § 206b odst. 4 TŘ. týkající se dohody o vině a trestu předložené v hlavním líčení. Jestliže nedojde ke schválení DOVT sjednané před podáním obžaloby (návrhu na potrestání), soud podle § 314r odst. 2 TŘ vrátí věc usnesením do přípravného řízení. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek. Pokud však není schválena DOVT, která byla sjednána až v průběhu řízení před soudem, podle § 206b odst. 4 TŘ pokračuje soud v hlavním líčení na podkladě původní obžaloby.*"[90] Závěrem lze říci, že i když jsou postupy soudu upraveny v obou ustanoveních, § 206b odst. 4 TŘ, týkající se DOVT sjednané a předložené v řízení před soudem, představuje speciální úpravu, která vylučuje použití § 314r odst. 2 TŘ.

---

[87] KUČERA, Jakub. Odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu a neschválení dohody o vině a trestu z pohledu teorie a praxe. *Trestněprávní revue*, 2024. č. 2. s. 105-108.
[88] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář.* 7. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3675-3691.
[89] KUČERA, Jakub. Odmítnutí návrhu …, s. 105-108.
[90] Usnesení Nejvyšší soudu ze dne 27.4.2022, sp. zn. 5 Tz 32/2022.

Soud se však od tohoto postupu může odchýlit a místo vrácení věci do přípravného řízení, je oprávněn učinit výhrady vůči návrhu DOVT, na základě čehož může SZ a obviněný navrhnout nové znění. Znění stranami může být předloženo ihned, případně soud jednání odročí a stanoví přiměřenou lhůtu k předložení.[91]

Výhrady lze například uplatnit v případě chybné právní kvalifikace, kdy je podvod nesprávně posouzen jako zpronevěra při neoprávněném nakládání s předmětem leasingu. Soud výhradu obvykle vznese ústně během veřejného zasedání a zároveň poskytne stranám instrukce pro úpravu DOVT tak, aby ji bylo možné následně schválit.

Podle § 314s TŘ se po vrácení věci do přípravného řízení k původní dohodě již nepřihlíží. Strany však mohou sjednat novou dohodu, přičemž by měly napravit vady vytýkané soudem. Soud, který vznesl výhrady, nemůže později schválit původní znění dohody, protože by tím ohrozil svou autoritu. Proto musí před vznesením výhrad pečlivě zvážit jejich opodstatněnost.

Výjimečně může dojít k situaci, kdy soud vznesl výhrady a rozhodl o vrácení věci do přípravného řízení, ale stížnostní soud následně shledá výhrady nedůvodnými. V takovém případě může zrušit rozhodnutí soudu prvního stupně a zavázat jej svým právním názorem. Soud prvního stupně pak musí DOVT v původním znění schválit.[92]

V případě, že soud neshledá důvod pro neschválení DOVT, pak ji schválí odsuzujícím rozsudkem, v němž uvede výrok o schválení dohody, výrok o vině a trestu či ochranném opatření.[93]

3.5. Opravné prostředky

Ze zákona vyplývá, že proti rozsudku, kterým soud schválil DOVT, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s DOVT, jejíž schválení SZ soudu navrhl.[94] Odvolací právo je tak poměrně omezeno, neboť při nesplnění podmínek ve větě druhé a třetí ustanovení § 245 TŘ, není možné odvolání podat. Odvolání proti rozsudku je možné podat pouze ve dvou případech.

Prvním případem je situace, kdy rozsudek *„není v souladu s DOVT“*, jejíž schválení navrhl SZ, čímž se soud odchýlil od § 314r odst. 1 TŘ. Podle tohoto ustanovení může soud rozhodovat pouze v rozsahu uvedeném v dohodě, včetně trestu, ochranných opatření a náhrady škody, pokud s ní poškozený souhlasí nebo odpovídá jeho řádně uplatněnému nároku (§ 43 odst. 3). Pokud rozsudek tyto podmínky nesplňuje, mají SZ, obviněný nebo osoby uvedené v § 247 odst. 2 TŘ právo se odvolat. K této problematice se vyjádřil i NS, který stanovil, že *„SZ může rozsudek, kterým byla*

---

[91] § 314r TŘ
[92] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář.* 7. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3675-3691.
[93] § 314r TŘ
[94] § 245 TŘ

schválena DOVT (§ 314r odst. 4 TŘ), napadnout podle § 245 odst. 1 TŘ odvoláním jen tehdy, je-li v rozporu s uzavřenou dohodou. Jestliže obsahem dohody nebyl rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, může odvolání pro nesprávnost výroku o takovém nároku (§ 228 a 229 TŘ) nebo pro to, že takový výrok učiněn nebyl, podat pouze poškozený.“[95]

Druhou situací je, že výrok o náhradě škody je nesprávný, pokud se odchyluje od DOVT, kterou schválil soud a s níž souhlasil poškozený (§ 175a odst. 6 písm. g) TŘ. V takové situaci má poškozený právo podat odvolání, pokud svůj nárok na náhradu škody včas a řádně uplatnil.[96]

V jiných případech, například pokud rozsudek obsahuje chybnou právní kvalifikaci skutku, není odvolání přípustné. Taktéž se nelze odvolat v situaci, kdy došlo k závažným procesním pochybením při sjednávání dohody, které soud prvního stupně neodhalil. Porušení práv obviněného při sjednávání dohody je důvodem pro neschválení dohody, nikoliv však pro odvolání proti rozsudku.

De lege ferenda, by pak mělo být umožněno obžalovanému, aby se mohl odvolat i v případech, kdy došlo k závažným procesním pochybením, například k nepřípustnému nátlaku na obviněného k uzavření dohody. Tento postup by podle ní lépe chránil práva obviněného a zajistil spravedlivější procesní postup.[97]

K tomuto pak doc. Ščerba dodává, že pro dosažení cíle zefektivnění a urychlení trestního řízení by odvolací soud mohl přezkoumávat rozhodnutí soudu prvního stupně v neveřejném zasedání, přičemž by se omezil pouze na hodnocení konkrétních důvodů.[98]

Osoby oprávněné podat odvolání pouze ve prospěch obžalovaného, kromě SZ a poškozeného, mohou napadat rozsudek pouze v rozsahu, který odpovídá právům a zájmům osob, za něž odvolání podávají. Jedná se tedy o příbuzné obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Jedinou osobou, které může podat odvolání v neprospěch obžalovaného je potom SZ a poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy řádně a včas.[99]

Pokud se týká mimořádných opravných prostředků, pak může odsouzený podat dovolání, stížnost pro porušení zákona a návrh na obnovu řízení.

---

[95] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2024, sp. zn. 7 Tz 46/2024.
[96] PÚRY, František. § 245 [Přípustnost a účinek]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář.* 7. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2962-2963.
[97] KOBLASOVÁ, Jana. Uplatnění dohody o vině a trestu v komparativní perspektivě. *Iurium Scriptum*, č.1/2023,s. 18-41.
[98] ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice.* Praha: Leges, 2012.
[99] § 247 odst. 2 TŘ

3.6. Ukládání trestů

„Při stanovení druhu trestu a výměry soud přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným a majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy; … přihlédne též k postoji k trestnému činu v trestním řízení, zda sjednal DOVT, …“[100]

DOVT je způsob, jak zjednodušit a zkrátit trestní řízení. Jako odměnu za takovou spolupráci může obviněný dosáhnout mírnějšího trestu.

Nicméně český právní řád neobsahuje zákonný postup, který by druhem a výměrou trestu měl zvýhodnit obviněné. Podle § 314r odst. 2 TŘ může soud neschválit DOVT, pokud je trest nepřiměřený. Avšak neexistuje jasné pravidlo, jak určit, co je přiměřený trest. Soud se musí řídit obecnými pravidly pro ukládání trestů dle § 39 an. TZ. I když soud zkoumá přiměřenost navrženého trestu, jeho role je omezena – nemůže dohodu měnit, pouze ji schválit nebo zamítnout, což omezuje soudní kontrolu nad procesem.[101] Stejně tak se k problematice vyjadřuje doc. Ščerba, dle něhož současná právní úprava ukládání trestů nedostatečně reflektuje principy jasnosti a předvídatelnosti, což může vést k nejednotnému rozhodování soudů.[102]

Pokud soud dohodu neschválí a řízení pokračuje běžným způsobem, k pokusy dohody se již nepřihlíží. Přesto může soud zohlednit polehčující okolnosti, jako je doznání viny nebo spolupráce obviněného, pokud k nim došlo i po neschválení dohody.[103]

Dalším problematickým aspektem je, že prohlášení obviněného, že spáchal skutek, je předpokladem uzavření DOVT. Přesto současná právní úprava toto prohlášení výslovně nezařazuje mezi polehčující okolnosti uvedené v § 41 TZ. S ohledem na to, že výčet polehčujících okolností je demonstrativní, pak by se dalo uvažovat o „nepojmenované“ polehčující okolnosti. To však může vést k nejednotnému rozhodování, kdy někteří soudci přihlížejí k přiznání obviněného jako k významné polehčující okolnosti, zatímco jiní jí nepřikládají odpovídající váhu.[104]

Zákon dokonce umožňuje mimořádné snížení trestu na základě uzavření dohody, avšak tento postup není obligatorní a záleží na uvážení soudu či SZ. K tomuto se vyjádřil i NS dne 28. 11. 2018, pod sp.zn. 5 Tdo 1356/2018: *„Ustanovení § 58 odst. 1 TZ je prostředkem soudcovské individualizace trestu a projevem depenalizace v trestním zákoníku. Jeho použití je třeba zvažovat nikoliv mechanicky, ale přísně individuálně ve vztahu ke konkrétnímu činu a konkrétnímu pachateli. … především tehdy, jestliže určitá okolnost,*

---

[100] § 39 TŘ

[101] ZAORALOVÁ, Petra. Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2016, roč. 23, č. 11, s. 38.

[102] ŠČERBA, Filip. Změny trestního zákoníku provedené novelou č. 333/2020 Sb. a jejich důsledky. *Trestněprávní revue*, 2020, roč. 19, č. 4, s. 187.

[103] KALVODOVÁ, Věra, ŠČERBA, Filip. § 39 [Stanovení druhu a výměry trestu]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 581.

[104] ZAORALOVÁ, Petra. Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2016, roč. 23, č. 11, s. 38.

která může být i znakem příslušné skutkové podstaty trestného činu, natolik vybočuje při porovnání s ostatními případy, že již sama o sobě nebo ve spojitosti s jinými okolnostmi (např. se značným časovým odstupem od spáchání trestného činu) odůvodňuje shovívavější přístup k potrestání pachatele, … "[105]

Jistým způsobem ukládání trestů řeší Metodika, snaží stanovit vodítka pro sjednání trestu v rámci dohody, která zajistí jeho spravedlnost a přiměřenost, zároveň však ponechává prostor pro individuální rozhodování státních zástupců a soudů. Proces určení trestu zahrnuje dvě fáze. Nejprve SZ stanoví trest, který by byl uložen v běžném řízení. Poté zvažuje míru zmírnění s ohledem na spolupráci obviněného.

Metodika dále uvádí, že dohody uzavřené v rané fázi řízení mají největší dopad na zmírnění trestu. Pokud je dohoda sjednána až po zahájení hlavního líčení, její přínos pro obviněného bývá výrazně menší.[106] Skutečnost, že zvýhodnění pro obviněného je vyšší v ranější fázi trestního řízení považuji za správné, protože zájem sjednat DOVT např. až v hlavním líčení by se mohlo jevit tak, že se obviněný pouze snaží vyhnout závažnějšímu trestu, v okamžiku, kdy zjistí, že trestní řízení by pro něho mohlo mít negativní důsledky.

Navržený trest je pak v kompetenci přezkumu soudu, nicméně soud se zaměřuje pouze na přiměřenost a zákonnost trestu. Podliska poukazuje na skutečnost, že trest, který je navržen v dohodě, je často pouze rámcově určen SZ a obviněným a jeho přiměřenost je posuzována až ex post soudem. Tento přístup zanechává značnou volnost pro soudce, ale také zvyšuje riziko nejednotného rozhodování, protože každý soudce může mít jiný názor na to, co je přiměřené. Vzhledem k tomu, že konkrétní pravidla pro posuzování přiměřenosti trestu v rámci dohodovacího řízení chybí, mohou soudy přistupovat k jednotlivým dohodám rozdílně, což může vést k nerovnosti v rozhodování.[107]

3.7. Náhrada škody

Při sjednávání DOVT klade zákonodárce důraz na ochranu práv poškozeného, čímž posiluje prvky restorativní justice. Tento přístup se zaměřuje na obnovu narušených vztahů mezi obviněným a poškozeným v důsledku trestného činu. Zároveň se tím odklání od tradičního modelu retributivní justice, který se soustředí především na trestání pachatele.[108]

---

[105] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. 5 Tdo 1356/2018.

[106] NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. *Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu* [online]. Brno: 27. 1. 2023
[cit. 9. ledna 2025] Dostupné na <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/ 2023/03/1-SL-111-2022.pdf, s. 10-11>.

[107] PODLISKA, Vojtěch. Jaká je role soudu při sjednávání dohody o vině a trestu? *Právní rozhledy*, 2024. č. 21. s. 697-703.

[108] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s*. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 2278.

Jak již bylo výše uvedeno, SZ předvolá poškozeného k jednání o DOVT, ledaže prohlásí, že se vzdává procesních práv, které mu jsou přiznány zákonem. Za tímto účelem SZ poškozeného vyrozumí o termínu jednání.

Poškozený dále pak může uplatnit svůj nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, nebo vydání bezdůvodného obohacení, které bylo trestným činem na jeho úkor získáno uplatnit při prvním jednání o dohodě, neboť po skončení prvního jednání jeho právo na náhradu škodu v rámci trestního řízení zaniká.

Návrh DOVT může zahrnovat také ujednání mezi poškozeným a obviněným o výši náhrady škody způsobené trestným činem. Nicméně SZ a obviněný mohou dohodu uzavřít i tehdy, pokud poškozený s tímto řešením nesouhlasí.[109]

Judikatura však přináší významné nuance. Pokud je výše škody uvedena v návrhu dohody, mají obecné soudy dle § 228 odst. 1 TŘ povinnost přiznat ji poškozenému, pokud skutkový stav dovoluje její spolehlivé stanovení. Naopak, pokud skutkový stav neumožňuje stanovit výši škody spolehlivě, musí být poškozený odkázán na civilní řízení.

Ústavní soud se ve svých nálezech III. ÚS 1420/22 a III. ÚS 236/23 vyjádřil k situacím, kdy výše škody není sjednána v dohodě. Konstatoval, že soud není oprávněn uložit povinnost k náhradě škody, pokud skutkový stav nedovoluje spolehlivé určení výše nároku. Taková rozhodnutí by byla v rozporu se zásadou materiální pravdy podle § 2 odst. 5 TŘ. Soudy by proto měly postupovat obezřetně a respektovat právo poškozeného na spravedlivý proces, což zahrnuje i povinnost odkázat ho na civilní řízení, pokud by určení výše škody v trestním řízení vedlo k neúměrnému prodlužování procesu.[110]

Z uvedeného tedy vyplývá, že byť může poškozený svůj nárok v trestním řízení uplatnit a o náhradě škody jednat, jeho vůle ohledně konečné podoby návrhu DOVT není rozhodující. Zároveň není možné, aby soud rozhodl o náhradě škody, pokud nejsou splněny podmínky spolehlivého prokázání skutkového stavu.

Poškozený má také vliv na odvolací řízení, neboť je oprávněn „*Proti rozsudku, kterým soud schválil DOVT, může poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, podat odvolání pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže v DOVT souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.*“[111]

---

[109] JELÍNEK Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vydání. Praha: Leges, 2021. s. 800-802.
[110] COUFAL, Adam. K povinnosti k náhradě škody v případě schválení dohody o vině a trestu. *Trestněprávní revue*, 2023. č. 2. s. 92-100. s. 96.
[111] § 245 TŘ

4. Prohlášení viny

Novela přinesla, kromě v předchozí kapitole popsaných změn, také novinku, kterou je institut prohlášení viny. Prohlášení viny se formovalo již v roce 2005, a to ve sněmovním tisku č. 746/3, který byl předložen jako pozměňovací návrh.

Byť tento měl podobu spíše nového typu soudního řízení a měl fungovat jako DOVT, objevovaly se zde rysy, které má současné prohlášení viny, tedy zejména možnost obžalovaného během hlavního líčení přiznat svou vinu, na základě níž by soud mohl vydat odsuzující rozsudek, bez dalšího dokazování, resp. pouze s omezeným dokazováním za předpokladu, že by s tímto postupem souhlasil i SZ.

Na rozdíl od dnešní úpravy byl návrh zcela konsensuální formou trestního řízení, čímž se rozumí souhlas několika osob, jež se účastní soudního řízení, tedy SZ a obžalovaného, a následné přijetí soudem.[112] Tento postup však na obžalovaného kladl poměrně vysoké nároky, a přestože návrh prošel Poslaneckou sněmovnou, byl zamítnut v Senátu a při opětovném hlasování v Poslanecké sněmovně již nebyl realizován. Prohlášení viny, jak ho známe dnes, se podařilo zavést až o 15 let později. Ačkoli se jeho první náznaky objevily už dříve, trvalo ještě řadu let, než se zákonodárci shodli na jeho podobě, která by odpovídala potřebám praxe a zároveň respektovala práva obžalovaných.

Prohlášení viny je tedy poměrně novým institutem, který je možné využít v hlavním líčení v případě, že nedošlo ke sjednání DOVT. V takovém případě může soud přijmout prohlášení obžalovaného, že je vinný spácháním skutku nebo některého ze skutků, které jsou uvedeny v obžalobě a dále, že přijímá právní kvalifikaci skutku, jehož se dopustil, tak jak je uveden v obžalobě. Pokud obžalovaný učiní takové prohlášení, soud v rozsahu prohlášení postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3 TŘ, tedy především se dotáže obžalovaného, jestli rozumí obsahu svého prohlášení, jeho následkům a jestli je učinil dobrovolně.[113]

Současná úprava omezuje postavení ostatních procesních stran, jako jsou SZ, poškozený či zúčastněná osoba, pouze na možnost vyjádřit své stanovisko, kterým však soud není povinen se řídit. Prohlášení viny je výhradní úkon obžalovaného, což plyne ze samotného vyjádření „prohlášení“. Tento závěr pak podporuje i fakt, vyplývající z ustanovení § 206a odst. 2 TŘ, že obhájce nemůže v hlavním líčení učinit doznání nebo prohlášení viny za obžalovaného.[114]

Důvodová zpráva pak označuje tento institut za jakýsi mezistupeň mezi prohlášením určitých skutečností za nesporné a uzavřením DOVT. Mezi jeho hlavní výhody patří zejména časová a

---

[112] ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.
[113] § 206c odst. 1, odst. 2 TŘ
[114] § 206a odst. 2 TŘ

finanční úspora, která je dosažena omezením rozsahu dokazování. Další přínos spočívá v ochraně svědků, kteří díky tomu nemusí vypovídat u hlavního líčení, čímž se snižuje riziko jejich sekundární viktimizace. Tím dochází k celkovému zrychlení a zjednodušení trestního řízení. Na druhou stranu je třeba upozornit, že obžalovaný má v rámci tohoto institutu omezené možnosti podat opravný prostředek, což může mít zásadní vliv na jeho procesní obranu.[115]

4.1. Problematické aspekty prohlášení viny

Pojem prohlášení o spáchání skutku, pro nějž je obviněný stíhán, je předpoklad pro sjednání DOVT, o čemž bylo pojednáno v předchozí kapitole. Paradoxně však takové prohlášení o spáchání skutku zůstává užší než prohlášení o vině, protože pojem „vina" zahrnuje nejen samotné spáchání skutku, ale i další nezbytné předpoklady pro vyvození trestní odpovědnosti. Tento rozdíl odráží i ne vždy konzistentní terminologii, kterou současný TŘ používá při označování institutů, jako jsou prohlášení viny, doznání obviněného nebo prohlášení o spáchání skutku.[116]

V případě prohlášení o spáchání skutku se jedná o formulaci, která byla již dříve zákonodárcem užita v ustanovení § 309 TŘ, tedy, že se obviněný musí doznat ke všem znakům skutkové podstaty trestného činu, což zahrnuje i zavinění. Do zavedení novely však byl pojem v komentářové literatuře prof. Šámala z roku 2013 považován jako synonymum k pojmu prohlášení viny. Dle Gondekové však od přijetí novely není možné tyto dva pojmy zaměňovat, a to z důvodů, že pojetí prohlášení viny v sobě zahrnuje na rozdíl od prohlášení o spáchání skutku i přijetí právní kvalifikace skutku, když prohlášení viny v sobě fakticky zahrnuje i prohlášení obviněného, že skutek, pro nějž je stíhán spáchal.[117]

Gondeková pojednává i o další slovní formulaci - doznání, které se objevuje u institutu podmíněného zastavení trestního stíhání v ustanovení § 307 TŘ a je podmínkou pro využití tohoto odklonu. Doznání se podobně jako prohlášení o spáchání skutku vztahuje pouze na skutkovou podstatu naplňující znaky přečinu, avšak zákon vyžaduje, že doznání musí zahrnovat celý skutek. Nejedná se však o doznání k právní kvalifikaci, tedy že by obviněný přímo řekl, že se cítí být vinný spácháním určitého přečinu. S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že prohlášení o spáchání skutku, pro který bylo obviněnému sděleno obvinění, je po obsahové stránce shodné s doznáním.[118] Navíc z důvodové zprávy k zákonu č. 265/2001 Sb. vyplývá, že pojem „doznání k

[115] Důvodová zpráva k zákonu č. 333/2020 Sb, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
[116] ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.
[117] GONDEKOVÁ, Šárka. Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 5, s. 42-43.
[118] tamtéž

trestnému činu“ byl nahrazen výrazem „doznání k činu“, protože obviněný se přiznává ke skutkovým okolnostem naplňujícím znaky skutkové podstaty, nikoli k právní kvalifikaci daného jednání.[119]

Do budoucna by proto bylo vhodné sjednotit terminologii v rámci dvou základních rovin. První zahrnuje případy, kdy je prohlášení obviněného spojeno s uznáním viny a akceptací právní kvalifikace skutku (např. prohlášení viny). Druhá pak pokrývá situace, kde se prohlášení vztahuje k alternativnímu řešení trestní věci, tedy přiznání se ke skutku bez přímé vazby na přijetí viny (např. narovnání, podmíněné zastavení trestního stíhání, DOVT).[120]

Dalším problematickým aspektem je souhlas s právní kvalifikací obžalovaného. Přestože se jedná jeho právo, může to v určitém ohledu vypadat jako nepřímá forma nátlaku a nabízet obžalovanému určité výhody výměnou za jeho souhlas s právní kvalifikací skutku, kterou bez právního vzdělání nemůže plně posoudit, působí jako nemravný obchod. Může se navíc zdát, že novely TŘ a TZ obžalovaným naznačují, že souhlas s obžalobou přinese mírnější trest, zatímco nesouhlas by se jim nemusel vyplatit. *„Připadá mi tedy nemyslitelné, aby po osobě práva neznalé bylo pod „příslibem“ mírnějšího trestu žádáno to, co není mnohdy schopen jednoznačně posoudit ani soud, natož osoba práva neznalá.“* [121]

V souvislosti s touto problematikou se vyjádřil i Ústavní soud II. ÚS 1762/20, který v nálezu v podstatě naráží na to, že i pro soudy je často problematické posoudit skutek obžalovaného a řádně jej podřadit pod skutkovou podstatu, nehledě na to, názory jednotlivých soudů mohou být ohledně právní kvalifikace odlišné.[122]

V tomto případě souhlasím s Gondekovou, že cíle, kterého chtěl zákonodárce zavedením prohlášení viny dosáhnout – tedy urychlení trestního řízení – lze dosáhnout i jinak. Obžalovaný může prostřednictvím svého doznání uznat skutkové okolnosti uvedené v obžalobě, včetně zavinění, aniž by musel být odborníkem na trestní právo. Soud by pak nemusel provádět dokazování a omezil by se pouze na posouzení právní kvalifikace. Pokud by obžalovaný s právní kvalifikací nesouhlasil, měl by stále možnost podat odvolání pro nesprávné právní posouzení. Prohlášení viny tedy lze považovat za formu rozšířeného doznání, které však od obžalovaného vyžaduje znalosti, jež obvykle nemá a může na něho vytvářet nepřímý nátlak.[123]

---

[119] Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
[120] ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.
[121] GONDEKOVÁ: *Prohlášení viny jako* …, s. 42-43
[122] Nález Ústavní soudu sp. zn. II. ÚS 1762/20 ze dne 10. 2. 2021
[123] GONDEKOVÁ: *Prohlášení viny jako* …, s. 42-43.

S tímto závěrem souhlasí i JUDr. Sokol, avšak pouze za podmínky, že obžalovaný se v dané problematice neorientuje. Tudíž v případě, že má obžalovaný obhájce, který mu je schopen vysvětlit podstatu obžaloby a právní kvalifikace, pak forma nátlaku nepřichází v úvahu.[124]

Lze tedy předpokládat, že ze shora uvedených důvodů tedy bude mít větší výhodu obžalovaný, který je zastoupen obhájcem, proti obžalovanému, který se bude hájit sám. Nejenom, že je obhájce znalý procesních postupů, ale může svému klientovi nabídnout i tzv. místní a osobní znalost, což znamená, že je schopen předpokládat, jaký procesní postup zohlední soud, např. zda je předseda senátu ochoten snížit trestní sazbu, v případě, že obžalovaný prohlásí vinu atd.[125]

4.2. Prohlášení viny v hlavním líčení

V souvislosti s novelou byly zavedeny důležité změny i v řízení před soudem, byla zavedena nová ustanovení § 206a TŘ až § 206d TŘ, která umožnila sjednat DOVT i v řízení před soudem, označit určité skutečnosti za nesporné a zejména prohlásit vinu obžalovaným.

Prohlášení viny v hlavním líčení předchází poučovací povinnost soudu, která je většinou zasílána spolu s obžalobou. Soudy mají povinnost upozornit obžalovaného na právo vyjádřit se ke skutečnostem uvedeným v obžalobě a dotázat se, zda souhlasí s popisem skutku a jeho právní kvalifikací, a stanovit mu k tomu přiměřenou lhůtu. Dále se soud obžalovaného dotáže, zda má zájem sjednat DOVT nebo v hlavním líčení prohlásit svou vinu, či označit některé skutečnosti za nesporné. Zároveň musí být obžalovaný poučen o následcích prohlášení viny.[126]

Obdobnou poučovací povinnost má soud po přednesení obžaloby, a to i v situaci, pokud se obžalovaný ke shora uvedeným skutečnostem vyjádřil již po doručení obžaloby, když v takovém případě soud zjišťuje, zda obžalovaný na svém vyjádření setrvává. Zároveň se obžalovaný vyjadřuje k tomu, zda souhlasí s popisem skutku, jeho právní kvalifikací, navrženým trestem nebo ochranným opatřením a které skutečnosti považuje za nesporné. Soud ho přitom poučí o následcích, které jeho vyjádření může mít.[127]

Zákon výslovně nestanovuje, v jakém okamžiku, resp. do jaké doby může obžalovaný prohlásit vinu, k čemuž se NS vyjádřil následovně: „*Smyslu a účelu zakotvení institutu prohlášení viny odpovídá, aby obviněný prohlášení, … zásadně učinil v hlavním líčení po přednesení obžaloby do zahájení dokazování. Nelze ale vyloučit prohlášení viny i kdykoliv v průběhu hlavního líčení, poněvadž žádné ustanovení TŘ nestanoví časový mezník, v němž je nutno takové prohlášení učinit. Obviněnému výjimečně nelze bránit ani v tom, aby učinil toto prohlášení až v odvolacím řízení. Rozhodnutí odvolacího soudu, že prohlášení viny přijme, přichází v úvahu zejména*

[124] SOKOL, Tomáš. DOVT jako kvadratura kruhu. *Bulletin advokacie,* č. 5/2023, s. 20.
[125] MULÁK, Jiří, PROVAZNÍK, Jan. Praktické dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 1-2, s. 13.
[126] § 196 odst. 2, odst. 3 TŘ
[127] § 206a odst. 1 TŘ

za situace, byl-li rozsudek soudu prvního stupně vyhlášen ještě před nabytím účinnosti Novely, zatímco odvolací soud rozhoduje již za jeho účinnosti."[128] Z uvedeného tedy vyplývá, že soud může prohlášení viny přijmout kdykoliv v průběhu hlavního líčení a dle svého uvážení i v průběhu odvolacího řízení. Kromě toho soud není povinen přijaté prohlášení viny akceptovat, a obžalovaný nemá automaticky nárok na mimořádné snížení trestu odnětí svobody nebo na jiný postup soudu, který by pro něho byl výhodný na základě tohoto prohlášení. Dle doktorky Coufalové by odvolací soudy měly mít po nějakou dobu po zavedení Novely možnost využít prohlášení viny v odvolacím řízení, neboť se mohlo stát, že k nabytí účinnosti novely došlo až poté co rozsudek soudu první stupně nabyl právní moci, čímž obžalovaný ztratil možnost prohlásit vinu. Nicméně by tento postup měl zůstat omezen pouze na hlavní líčení, a to především na jeho úvodní fázi.[129]

S tímto názorem koresponduje i pojetí doc. Ščerby, dle něhož je účelem institutu prohlášení viny i DOVT je zjednodušit a zrychlit trestní řízení, za což obviněný získává výhodu ve formě mírnějšího trestu. Aby tyto instituty plnily svůj účel co nejefektivněji, je vhodné, aby k jejich využití došlo v raných fázích trestního řízení. I když může být prohlášení viny učiněno až po zahájení hlavního líčení, jeho včasné uplatnění na začátku tohoto procesu stále významně zkracuje a zjednodušuje řízení. To však neznamená, že by využití těchto institutů v pozdější fázi řízení zcela postrádalo smysl nebo nesloužilo zamýšlenému účelu.[130]

4.2.1. Důvody pro nepřijetí prohlášení viny

Dříve než soud přijme prohlášení viny obžalovaného, zjistí stanovisko SZ, poškozeného a zúčastněné osoby, v případě, že jsou hlavnímu líčení přítomni a následně rozhodne, zda takové rozhodnutí přijímá. Z odstavce 5 ustanovení § 206c TŘ pak vyplývají důvody, pro něž soud prohlášení viny nepřijme.

První věta ustanovení stanoví obligatorní povinnost soudu prohlášení obžalovaného nepřijmout, pokud není v souladu se skutkovým stavem, nebo zjistí, že došlo k závažnému porušení práv obviněného.[131] V případě, že obžalovaný učiní prohlášení viny již písemným vyjádření, nebo hned na počátku hlavního líčení, pak soud při posuzování vychází pouze ze spisového materiálu vytvořeného v přípravném řízení. V přípravném řízení prováděné dokazování tak nabývá na důležitosti, neboť půjde v podstatě o jediné dokazování v řízení.

K tomuto se vyjádřil i Ústavní soud, který ve svém nálezu stanovil, že: *„Soud není oprávněn prohlášení viny obžalovaného přijmout v situaci, kdy má o jakémkoliv relevantním aspektu skutkového stavu*

---

[128] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 258/2021-1175 ze dne 28.4.2021.
[129] COUFALOVÁ Bronislava. *Prohlášení viny v řízení o odvolání.* Ius Focus. 2021. č. 8. Dostupné na <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId= njuwenrsha3tqok7nfta>.
[130] ŠČERBA, Filip. Využitelnost dohody o vině a trestu a prohlášení viny v jednotlivých stádiích trestního řízení. *Acta Universitatis Carolinae- IURIDICA*, 2023, č. 3, s. 115-129.
[131] § 206c odst. 3, odst. 4, odst. 5 TŘ

důvodné pochybnosti. Institut prohlášení viny totiž nedává státním orgánům možnost obcházet pravidlo in dubio pro reo (v pochybnostech ve prospěch obžalovaného) a zásadu materiální pravdy. Zásada materiální pravdy spočívá v povinnosti OČTŘ postupovat tím způsobem, aby byl zjištěn skutkový stav bez důvodných pochybností. OČTŘ přitom postupují v souladu se svými právy a povinnostmi za součinnosti stran. Pro řízení rozhodné skutečnosti musí být přezkoumány i v případě, pokud se obviněný k trestnému činu dozná."[132]

Soud by tedy neměl přijmout prohlášení viny, pokud by bylo v rozporu se zásadou materiální pravdy, nebo došlo k porušení zásad řádného procesu.

Druhá věta poté stanovuje fakultativní postup soudu, kdy je na jeho uvážení, zda prohlášení viny přijme či nikoliv. Zejména když s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran, postup nepovažuje za vhodný. Danou věcí se zabýval i NS, který potvrdil rozhodnutí odvolacího soudu, jenž argumentoval, že postupoval v souladu s ustanovením § 206c odst. 5 TŘ, z důvodu, že prohlášení viny bylo účelové a motivované snahou o zmírnění uloženého trestu.[133]

Obdobně jako v rámci sjednávání DOVT, při níž pokud nedojde k jejímu schválení, nelze v dalších stádiích trestního řízení přihlížet k tomu, že obviněný, resp. obžalovaný prohlásil, že skutek spáchal, se u prohlášení viny dle § 206c odst. 8 TŘ k takovému prohlášení rovněž nepřihlíží, v případě, že soud rozhodně, že prohlášení viny nepřijímá.[134] Jedinou výjimkou, kdy lze prohlášení viny využít odlišně, je situace uvedená v § 206b odst. 4 TŘ, kdy obžalovaný v hlavním líčení prohlásí, že jeho předchozí vyjádření učiněné v rámci jednání o DOVT má být považováno za prohlášení viny dle jiného ustanovení. Tato úprava znovu zdůrazňuje, že prohlášení viny má subsidiární povahu a uplatňuje se jen tehdy, pokud k uzavření DOVT nedojde.

Stejně tomu je i v situaci, kdy obžalovaný písemně po doručení obžaloby prohlásí svou vinu, neboť jak již bylo shora uvedeno, předseda se po zahájení hlavního líčení musí obžalovaného dotázat, zda na svém prohlášení viny trvá. Pokud by ho obžalovaný vzal zpět, pak k němu není možné nadále přihlížet.

TŘ se výslovně nezabývá situací, kdy obžalovaný sice písemně prohlásil svou vinu, ale z jakýchkoli důvodů se hlavního líčení osobně neúčastní. Z logiky právní úpravy však vyplývá, že písemné prohlášení musí být v hlavním líčení stvrzeno ústním vyjádřením obžalovaného po poučení soudem. Proto lze uzavřít, že písemné prohlášení viny nelze přijmout, pokud jej obžalovaný při hlavním líčení ústně nepotvrdí.[135]

---

[132] Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024, sp. zn. II. ÚS 1873/23.
[133] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 722/2022 ze dne 17. 8. 2022.
[134] § 206c odst. 8 TŘ
[135] ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.

4.3. Následky prohlášení viny

Pokud soud neshledá důvodu pro nepřijetí prohlášení viny obžalovaného, pak rozhodne usnesením, že prohlášení viny přijímá a dále stanoví, že nebude probíhat další dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu.[136]

Prohlášení viny má zásadní jak procesní, tak hmotně právní důsledky. Rozhodným pro závěr o tom, zda prohlášení obviněného bude mít důsledky s tím spojované, není samotné prohlášení obviněného, ale až uvedené rozhodnutí soudu o tom, že ho přijímá, případně nepřijímá.[137]

4.3.1. Omezení dokazování

Pokud jde o procesní následky, pak je nutné zmínit zejména ustanovení § 206 odst. 6 TŘ, které stanoví, že v případě přijetí prohlášení viny obžalovaného předsedou senátu, se neprovádí dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu. Nicméně to není překážkou pro to, aby byl vyslýchán k účasti jiných osob na spáchaném skutku, ohledně kterého prohlásil vinu.[138] Tento závěr má dva důvody. Za prvé, pokud by bylo nutné obžalovaného dále vyslýchat ke skutkovým okolnostem nebo právní kvalifikaci, postrádalo by přijetí prohlášení viny svůj smysl, například při objevení důkazů prokazujících nevinu obžalovaného. Za druhé, vzhledem k neodvolatelnosti prohlášení viny podle § 206c odst. 7 TŘ by takový výslech byl zbytečný.

To však nevylučuje dotazy na okolnosti, které ovlivňují jiné výroky rozsudku, například motivaci obžalovaného nebo jeho pohled na spáchaný čin, protože tyto skutečnosti mohou mít vliv na stanovení trestu.[139]

4.3.2. Nemožnost podat odvolání

Dalším důležitým procesním důsledkem je vyloučení možnosti obžalovaného podat odvolání, co do výroku o vině. *„Rozsudek může odvoláním napadnout … obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká, nejde-li o výrok o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny.“*[140]

Pokud obžalovaný napadne odvoláním výrok o vině, ke kterému již dříve prohlásil svou vinu, odvolací soud takové odvolání zamítne podle § 253 odst. 1 TŘ jako podané neoprávněnou osobou. Nelze tento postup obejít ani tím, že by obžalovaný napadl výrok o trestu s tvrzením, že jeho vady pramení z výroku o vině. Podle § 254 odst. 2 TŘ lze přezkoumat jiný výrok pouze tehdy, pokud by odvolání proti němu bylo přípustné, což v takovém případě není. Výrok o vině proto nabývá právní moci už v řízení před soudem prvního stupně, pokud proti němu nepodá odvolání SZ.

---

[136] § 206c odst. 6 TŘ
[137] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 722/2022 ze dne 17. 8. 2022.
[138] § 206c odst. 6 TŘ
[139] ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.
[140] § 246 odst. 1 písm. b) TŘ

Ačkoliv TŘ výslovně nezmiňuje možnost odvolání proti procesním či hmotněprávním vadám, bylo by logické ji připustit, zejména pokud lze rozsudek vydaný po prohlášení viny napadnout stížností pro porušení zákona. Například pokud by obžalovaný učinil prohlášení viny bez přítomnosti obhájce, přestože byla dána nutná obhajoba, šlo by o závažné pochybení, které by mohlo vést ke zrušení rozsudku. Do budoucna by bylo vhodné tuto možnost výslovně upravit v trestním řádu.[141]

Možnost podání opravných prostředků v případech, kdy obžalovaný učinil prohlášení viny, je sice omezená, avšak v souladu se zásadou materiální pravdy nelze přezkum odsuzujícího rozhodnutí vyloučit, pokud nové skutečnosti zakládají důvodné pochybnosti o vině obžalovaného. Účelem institutu prohlášení viny je zefektivnění řízení tam, kde vina není mezi stranami sporná, avšak dochází k neshodám ohledně trestu. V této souvislosti je nezbytné obžalovaného poučit o hrozících sankcích, včetně konkrétní zákonné trestní sazby, aby byl plně informován o důsledcích svého prohlášení.

Současně je nutné zdůraznit, že prohlášení viny nezaručuje automatické uložení mírného trestu, a už vůbec ne jeho mimořádné snížení, přičemž obžalovaný by měl být upozorněn i na možnost zpřísnění trestu v rámci odvolacího řízení. Tím se zajišťuje, že obžalovaný činí své prohlášení viny vědomě, dobrovolně a s plným pochopením všech jeho právních důsledků.[142]

K věci se vyjádřil i NS pod sp. zn. 5 Tdo 963/2024 ze dne 18. 12. 2024, z něhož plyne, že odvolání pak nelze podat ani v případě, že obžalovaný namítá, že nebyl při prohlášení viny příčetný. Dle NS je součástí prohlášení i to, že obviněný je vinný spácháním tohoto skutku, tj. že je jeho způsobilým pachatelem i z hlediska své příčetnosti, zavinění a dalších předpokladů, takže lze vůči němu uplatnit trestní odpovědnost. Obviněný tedy prohlášením viny akceptuje, že naplnil všechny znaky spáchaného trestného činu, mezi které patří i příčetnost pachatele.[143]

4.3.3. Uložení trestu

Jedním z hmotněprávních důsledků, o němž se domnívám, že je mnohdy pro obžalovaného klíčovým a motivujícím prohlášení viny učinit je skutečnost, že soud při ukládání trestu přihlédne mimo jiné k tomu, že obžalovaný prohlásil vinu.[144]

Mohlo by se zdát, že současná právní úprava ukládá soudům povinnost přihlížet při stanovení trestu k tomu, zda obžalovaný prohlásil vinu, sjednal DOVT, nebo označil určité skutečnosti za nesporné. Tyto okolnosti mohou být zohledněny ve prospěch obviněného, a to i formou

[141] ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.
[142] Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024, sp. zn. II. ÚS 1873/23.
[143] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, č.j. 5 Tdo 963/2024, ze dne 18. 12. 2024.
[144] § 39 odst. 1 TZ

mimořádného snížení trestu, avšak tento postup není povinný a závisí na rozhodnutí soudu a SZ. Míra zmírnění trestu se odvíjí nejen od povahy činu a poměrů obžalovaného, ale také od toho, v jaké fázi řízení obviněný projeví ochotu ke spolupráci, navíc k tomu, aby bylo prohlášení přijato, jsou potřebné obě strany, není to tedy individuální projev obžalovaného.[145]

Soud má tedy možnost, nikoliv povinnost mimořádně snížit trest odnětí svobody, nicméně dle doktora Šellenga by toto mělo být mimořádným krokem, jež nelze automaticky aplikovat na základě samotného prohlášení viny. Často se totiž může stát, že obžalovaný s prohlášením viny očekává, že mu bude snížen trest. Nicméně pouhé formální prohlášení viny obžalovaného bez hlubší reflexe a přijetí odpovědnosti nemá na dosažení účelu trestního práva žádný vliv.

Soud by tedy měl vždy přihlížet ke společenské škodlivosti trestného činu, ale také osobnímu postoji obžalovaného, zda svého činu lituje nebo se pokouší o nápravu následků spáchaného činu.[146]

[145] ŠČERBA, Filip. Využitelnost dohody o vině a trestu a prohlášení viny v jednotlivých stádiích trestního řízení. *Acta Universitatis Carolinae- IURIDICA*, 2023, č. 3, s. 115-129.
[146] ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat institut dohody o vině a trestu (DOVT) a prohlášení viny v českém právním řádu, jejich vliv na trestní řízení a dopady novely č. 333/2020 Sb. V rámci práce byly formulovány tři výzkumné otázky, jejichž zodpovězení přispívá k hlubšímu pochopení těchto institutů a jejich praktického využití.

První výzkumná otázka se zaměřila na časové rozmezí, ve kterém je možné uzavřít DOVT, a na přístup Metodiky státního zastupitelství k této problematice. DOVT lze sjednat jak v přípravném řízení, tak v hlavním líčení, přičemž novela č. 333/2020 Sb. přinesla významné změny, které rozšířily možnosti sjednání DOVT i na zvlášť závažné zločiny. Metodika SZ doporučuje možnost sjednání dohody již ve fázi prověřování, ačkoli TŘ předpokládá její uzavření až na základě výsledků vyšetřování. Tento rozpor může vést k odlišné aplikační praxi a vyvolává otázky ohledně materiální pravdy a ochrany práv obviněného. V praxi se ukazuje, že využívání tohoto institutu je stále předmětem vývoje a přístupy jednotlivých SZ se mohou lišit.

Druhá výzkumná otázka se zabývala tím, kdy by měl obviněný uzavřít DOVT a kdy by jej měl obhájce spíše od tohoto kroku odrazovat. Analýza ukázala, že DOVT je vhodné uzavřít zejména v případech, kdy je důkazní situace pro obviněného nevýhodná a lze očekávat mírnější trest oproti běžnému soudnímu řízení. Uzavření dohody přináší určité procesní výhody, včetně snížení trestní sazby a rychlejšího ukončení řízení, což může být pro obviněného atraktivní. Naopak, pokud existuje šance na prokázání neviny nebo zmírnění právní kvalifikace skutku, měl by obhájce zvážit doporučení, aby obviněný dohodu neuzavíral. Důležité je, aby obviněný měl dostatek informací o důsledcích DOVT a byl si plně vědom, že dohoda představuje závazný akt, který omezuje možnosti podání opravných prostředků. Obhájce by měl obviněného důsledně informovat o všech aspektech dohody a předejít situaci, kdy by k jejímu uzavření došlo pod tlakem nebo v neprospěch obviněného.

Třetí výzkumná otázka se týkala toho, zda je správné, aby Metodika státního zastupitelství přikládala vyšší váhu okamžiku, kdy obviněný požádá o uzavření DOVT. Metodika stanovuje, že dřívější žádost o dohodu může být vnímána pozitivně při stanovení trestu, neboť svědčí o ochotě spolupracovat s OČTŘ. Tento přístup může motivovat obviněné k včasnému uzavření dohody, avšak zároveň vyvolává otázky ohledně rovnosti přístupu k jednotlivým obviněným. Může nastat situace, kdy obviněný, který se rozhodne požádat o DOVT až po provedení některých důkazů, tedy až v okamžiku, kdy zná vývoj dokazování, bude hodnocen přísněji než ten, který tak učiní již v počáteční fázi řízení. Ideálním řešením by bylo, aby soudy a státní zastupitelství k tomuto faktoru přistupovaly individuálně, s ohledem na specifika každého případu, a aby nebylo rozhodování o trestu automaticky ovlivněno pouze tím, kdy obviněný o DOVT požádal.

Celkově lze konstatovat, že DOVT a prohlášení viny představují efektivní nástroje pro zrychlení trestního řízení, avšak jejich aplikace vyžaduje důkladné zvážení všech relevantních okolností. Novela č. 333/2020 Sb. významně přispěla k vyšší využívanosti těchto institutů, přesto však lze očekávat další legislativní úpravy, které by mohly přispět k odstranění zbývajících problematických aspektů. Do budoucna lze předpokládat, že tyto instituty budou nadále využívány, a jejich aplikace by měla být sledována tak, aby bylo zajištěno spravedlivé a efektivní fungování trestního řízení. Zároveň je žádoucí, aby SZ a soudy přistupovaly k posuzování každého případu individuálně a dbaly na ochranu práv obviněných, přičemž by nemělo docházet k mechanickému zvýhodňování těch, kteří o DOVT požádají v dřívější fázi řízení, bez ohledu na konkrétní okolnosti případu.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (TŘ), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodové zprávy

- Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (TŘ), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Monografie a komentáře

- CÍSAŘOVÁ, Dagmar; FENYK, Jaroslav; GŘIVNA, Tomáš a kol. *Trestní právo procesní.* 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 880 s.
- FISHER, George. *Plea bargaining's triumph: a history of plea bargaining in America*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2003. 412 s.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní.* 6. vyd. Praha: Leges, 2021. 944 s.
- KALVODOVÁ, Věra, ŠČĚRBA, Filip. § 39 [Stanovení druhu a výměry trestu]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 581.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s.* Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1116 s.
- ŠÁMAL, Pavel. In HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1481 s.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. I*, § 1-156. Komentář. 7. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 1898 s.
- ŠÁMAL, Pavel.; MUSIL, J.; KUCHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní.* vyd. 4. přeprac. Praha: C. H. Beck, 2013.
- ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012. 1009 s.
- ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě.* Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, 464 s.
- ZEHR, Howard. *Úvod do restorativní justice.* Praha. Good Books. 2002. 48. s.

Odborné články

- COUFAL, Adam. K povinnosti k náhradě škody v případě schválení dohody o vině a trestu. *Trestněprávní revue*, 2023. č. 2. s. 92-100. s. 96.
- GONDEKOVÁ, Šárka. Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 5, s. 42-43.
- JELÍNEK, Jiří. Dohadovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie,* 2012, č. 10.
- KMEC. J. Právo na přiměřenou délku trestního řízení v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. *Trestněprávní revue*, 2004, roč. 3, č. 5, s. 133.
- KOBLASOVÁ, Jana. Uplatnění dohody o vině a trestu v komparativní perspektivě. *Iurium Scriptum*, č.1/2023,s. 18-41.
- KOCINA, Jan. Velká novela trestních předpisů: aktuální otázky DOVT. *Bulletin advokacie*, 2020, roč. 27, č. 11, s. 19.
- KRÁL, V. Dohoda o vině a trestu v návrhu novelizace trestního řádu. *Právní rozhledy,* 2008, č. 20, s. 2.
- KUČERA, Jakub. Odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu a neschválení dohody o vině a trestu z pohledu teorie a praxe. *Trestněprávní revue*, 2024. č. 2. s. 105-108.
- LICHNOVSKÝ František. Účel využívání odklonů v trestním řízení při postihu trestné činnosti. *Trestní právo*, 2015. č. 3. s. 1-2.
- MULÁK, Jiří, PROVAZNÍK, Jan. Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. Na základní zásady trestního řízení. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 11, s. 39.
- MULÁK, Jiří, PROVAZNÍK, Jan. Praktické dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 1-2, s. 13.
- PODLISKA, Vojtěch. Jaká je role soudu při sjednávání dohody o vině a trestu?. *Právní rozhledy*, 2024. č. 21. s. 697-703.
- PROVAZNÍK, Jan. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2016, roč. 14, č. 4, s. 79-85.
- SOKOL, Tomáš. Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu. *Bulletin advokacie,* č. 5/2023, s. 20.
- ŠABATA, Karel a Miroslav RŮŽIČKA. Dohoda o vině a trestu de lege ferenda v České republice a možnosti využití slovenské právní úpravy. *Státní zastupitelství*, 2009, roč. 16, č. 6, s. 10.

- ŠČERBA, Filip. Odklon jako sankční opatření. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 2.
- ŠČERBA, Filip. Využitelnost dohody o vině a trestu a prohlášení viny v jednotlivých stádiích trestního řízení. *Acta Universitatis Carolinae- IURIDICA,* 2023, č. 3, s. 115-129.
- ŠČERBA, Filip. Změny trestního zákoníku provedené novelou č. 333/2020 Sb. a jejich důsledky. *Trestněprávní revue*, 2020, roč. 19, č. 4, s. 187.
- ŠELLENG, Dalibor. Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení. *Bulletin advokacie*, 2022, roč. 29, č. 9, s. 34.
- ŠTĚPÁN, J. Některé rysy trestního řízení v Spojených státech. *Právo a zákonnost*, 1991, č. 5, s. 298.
- VANTUCH, Pavel. K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 4, s. 25-26.
- VANTUCH, Pavel. K možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného v dohodě o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2021, roč. 28, č. 10, s. 35.
- VANTUCH, Pavel. Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování?. *Bulletin advokacie*, 2023. č. 1-2. s. 23-29.
- VICHEREK, Roman. Proč máme tak málo dohod o vině a trestu. *Trestněprávní revue,* 2018, č. 11-12. s. 247.
- ZAORALOVÁ, Petra. Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu. *Bulletin advokacie*, 2016, roč. 23, č. 11, s. 38.

Judikatura

- Nález Ústavní soudu sp. zn. II. ÚS 1762/20 ze dne 10. 2. 2021
- Nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024, sp. zn. II. ÚS 1873/23.
- Usnesení Nejvyšší soudu ze dne 27.4.2022, sp. zn. 5 Tz 32/2022.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, č.j. 5 Tdo 963/2024, ze dne 18. 12. 2024.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 258/2021-1175 ze dne 28.4.2021.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 722/2022 ze dne 17. 8. 2022.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2024, sp. zn. 7 Tz 46/2024
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. 5 Tdo 1356/2018.

Internetové zdroje

- ALSCHULER, Albert W. *Plea Bargaining and Its History. Columbia Law Review* [online]. 1979, 79(1), 43 [cit. 2024-11-13]. Dostupné na

<https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2005&context=journal_articles>.

- COUFALOVÁ Bronislava. *Prohlášení viny v řízení o odvolání*. Ius Focus. 2021. č. 8. Dostupné na <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njuwenrsha3tqok7nfta>.
- GARBATAVIČIŪTĖ, Simona. *Reshaping Plea Bargaining in European Criminal Justice*. Vilnius University open series [online]. Vilnius University Press, 2021. s. 61. [cit. 2024-11-13]. Dostupné na <https://www.zurnalai.vu.lt/open-series/article/view/24048/23356>.
- NEWBURN, Tim. *Criminology*. 3. New York: Routledge, 2017. [cit. 2024-11-13]. Dostupné na <https://germatik.com/Criminology,%203%20edition(1).pdf>.
- NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. *Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu* [online]. Brno: 27. 1. 2023 [cit. 9. ledna 2025] Dostupné na <https://verejnazaloba.cz/wpcontent/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>.
- O restorativní justici [online]. [cit. 2024-10-2]. Dostupné online.
- TEXL, David. *Dohoda o vině a trestu uzavřená v hlavním líčení – Qui bono?* [online]. Právní prostor, 26. 5. 2021 [cit. 12. ledna 2025] Dostupné na <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/dohoda-o-vine-trestu-uzavrena-v-hlavnim-liceni-qui-bono>.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na instituty DOVT a institut prohlášení viny v rámci českého TŘ. Tyto instituty představují významný nástroj pro zrychlení a efektivizaci trestního řízení, a zároveň usnadňují proces dokazování. DOVT je v ČR poměrně novým institutem, jež byl do českého právního řádu zakomponován v roce novelou z roku 2012. DOVT je specifickým způsobem vyřizování trestních věcí, kde dochází k dohodě mezi SZ a obviněným. Obviněný se přiznává ke spáchání trestného činu, za což mu je uložen mírnější trest, než by mu hrozil ve standardním trestním řízení.

DOVT byla do českého právního řádu zavedena relativně nedávno, přičemž v praxi nebyla příliš využívána. Proto došlo k úpravám v roce 2020, které umožnily DOVT i v případech zvláště závažných zločinů, jež přinesla Novela.

Tato práce si klade za cíl detailněji popsat oba instituty, tj. DOVT a institut prohlášení viny, a analyzovat jejich soulad či nesoulad se základními zásadami trestního řízení.

Dále se práce zabývá postupem využití obou institutů v průběhu trestního řízení, jejich vlivem na sankcionování, možnostmi podání opravných prostředků a postavením poškozeného. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány každému z institutů a zkoumají jejich praktické uplatnění a důsledky pro trestní řízení a jeho účastníky.

Klíčová slova: dohoda o vině a trestu, prohlášení viny, základní zásady trestního řízení, rychlost a efektivnost trestního řízení, státní zástupce, obviněný, poškozený.

Abstract

This diploma thesis focuses on the institutes of plea bargaining and the institute of declaration of guilt in the Czech Criminal Procedure Code. These institutes represent an important tool for speeding up and streamlining criminal proceedings, while facilitating the process of proof. Plea bargaining is a relatively new institution in the Czech Republic, which was incorporated into the Czech legal system in 2012 by an amendment. Plea bargaining is a specific way of handling criminal cases where an agreement is reached between the prosecutor and the accused. The accused pleads guilty to the offence, for which he is given a lighter sentence than he would face in a standard criminal trial.

The plea bargain was introduced into the Czech legal system relatively recently and has not been used much in practice. Therefore, amendments were made in 2020 to allow for plea bargaining even in cases of particularly serious crimes by Amendment No. 333/2020 Sb.

This thesis aims to describe in more detail both institutes, i.e. the plea bargain and the institute of plea bargaining, and to analyse their compliance or non-compliance with the basic principles of criminal procedure.

The thesis also deals with the procedure for the use of both institutes in the course of criminal proceedings, their influence on the sanctioning, the possibilities of filing appeals and the position of the victim. Individual chapters are devoted to each of the institutes and examine their practical application and implications for criminal proceedings and their participants.

Key words: plea bargain, declaration of guilt, basic principles of criminal procedure, speed and efficiency of criminal proceedings, prosecutor, accused, victim in criminal proceedings